

Ajo Tzaj Tchiky'b'in Dios te Juan

Atzin u'j lo kub' ttz'ib'in Juan, a tsanjil Jesús ti'jjo tzaj tchiky'b'in Dios te, ex ikytzin n-ele' tkyaqil tze'nku ila' wutziky', a tzaj chiky'b'in te Juan tu'n Dios mo qa tu'n Jesucrist (1:1-2; 22:6, 16). Atzin u'j lu'n nojnin tuk'a nim techil ex nim yol nimxix t-xilin. Kyojjo u'j tz'ib'in kyu'n yolil Tyol Dios toj Ojtxe Tu'jil, chq'alxix nknet junjun wutziky', a tze'nku tojjo u'j lo (Ez. 1, 40-48; Dan. 7-12; Zac. 1-6). Nimku maj, aye wiq u'j lu'n xi kub' tz'ib'it, te' ttzaj nim yajb'il ex b'is, noq tu'n tkujix kynimb'iljo Ttanim Dios, ex tu'n tkujsit qa ma kanb'in Dios ky'ij tajq'oj te jun majx, ex tzaj ttziyin qa tb'ajlinxi jni' yajb'il lu'n, tzul Dios kawil kye jni' tajq'oj, ex tu'n kykletjo jni' tz'aqleqe toj kynimb'il, ex tu'n ttzaj tq'o'n jun nuk'b'il ex tzaljb'il. Ex ikytzi'n, ajo u'j lu'n n-ajb'in te jun q'uqb'il kyk'u'jjo nimil, a n-iky'x nim yajb'il kyu'n, noq kyu'njo aj kawil te Rom, qu'n kub' kyq'ma'n aj kawil tu'n kyk'ulin tkyaqilxjal twutz nmaq kawil te Rom.

Atzin u'j lu'n o kub' tz'ib'it kye wuq ch'uq nimil toj Asia, me atzin wuq ch'uq nimil lu'n jun techil ti'j tkyaqil nimil, qu'n ajo ky'iwb'il ex yajb'il n-iky'x kyu'n, ikyqexjo tze'nku n-iky'x kyu'n nimil toj tkyaqil twutz tx'otx'. Antza, nxi xkyeye tuk'a wuq u'j xi tz'i'b'it kye wuq ch'uq Ttanim Dios, tu'n tnimsit kyk'u'j, ex tu'n tkujsit kynimb'il, ex tu'n t-xi kawitjo a nya wen toj kynimb'il ex kyb'inchb'in, ex tu'n tkujsit kyk'u'j toj tkyaqil yajb'il, a n-iky'x kyu'n. Tib'ajxi' wuq u'j xi tz'ib'it kye wuq ch'uq nimil, axixsin tnejjo nim t-xilin tojjo u'j lu'n; antza tku'xe wuq tnej kawb'il kujxix wen, ex teyile junjun antza njapin b'aje ti'j tulil Jesucrist tkab' majin (4:1-8:1; 8:2-11:19; 12:1-14:20;

15:1–16:21; 17:1–19:10; 19:11–21; 20:1–15).

Ajo tzaj tchiky'b'in Jesucrist

¹ Ajo yol lo, kub' tyek'in Dios te Jesucrist, tu'ntzintla tkub' tchiky'b'in Jesús kye tkyaqil nimil, aye nchi ajb'in te, tu'n tel kyniky' ti'jjo a il ti'j tu'n tb'aj liwey. A Jesucrist tzaj tasma'n jun t-angel q'malte wey, a ayi'n Juan, a taq'nil Jesucrist. ² Tu'npetzi'n, nxi nkujsin Tyol Dios ex tkyaqiljo i ok nka'yi'n, ex i ok nb'i'n; ex ikyxjo nxi nkujsi'n tkyaqil, a ma tzaj tyek'in Jesucrist. ³ Ky'iwlinqexix kye', aye nchi u'jin ex nchi b'in ti'jjo Tqanil lo, a tzajnin te Dios, ex nchi ok lipe ti'jjo yol tz'ib'in, qu'n ajo tq'ijil tu'n tjapin b'aj tkyaqil laq'eq'in ttzaj.

Jun q'olb'il tu'n Juan kye wuq Ttanim Dios toj tx'otx' Asia

⁴ Ayi'n Juan, nxi ntz'ib'inji'y u'j lu'n te kye'y, ayi'y wuq Ttanim Dios toj tx'otx' Asia. Noqit xtalb'il ex jun nuk'b'il kyuk'iy, aye tzajnin te qMan Dios, a itz' te jun majx, a attaq, ex tzul kanin;* ex tu'n Xewb'aj Xjan,* a tz'aqlaxix;* ⁵ ex tu'n Jesucrist, a twutzxix yol in ti'j tkyaqil a ma tli,* a tnejil xjatz anq'in te jun majx kyxol kyimnin,* ex at tipin kyib'aj tkyaqil kawil te twutz tx'otx'.* Ate Jesucrist nk'u'jlinge, ex ma qo kotpaj tu'n toj il, noq tu'n tchky'el. ⁶ Ex o tzaj tq'o'n qoklin, tu'n qok te Ttanim, ex tu'n qok te pale toj taq'in qMan Dios, a Ttata.* Nimxit tb'i ex te te' tkyaqil tipin ja'lin, ex te jun majx. Ikyxitjo.

⁷ Ikyxjo tze'nku nq'umle:

* 1:4 Ex. 3:14 * 1:4 Is. 11:2 * 1:4 Toj griego, wuq xewb'aj ntq'ma'n.

Me atzin tajlab'l, a wuq, atzi'n tz'aqle n-ele; ex ikyxjo toj 4:5. * 1:5 Is. 55:4

* 1:5 Kyb'i. 26:23; Col. 1:18 * 1:5 Sal. 89:27 * 1:6 Ex. 19:6; Tchi. 5:10

Kyka'yinxá. Tzul Crist toj muj.* Ex tkyaqilx klolte,
majqexpe' aye i ok xyunte.*

Ex tkyaqiljo xjal twutz tx'otx' tzulx toj kyk'u'j tuk'a
b'isb'ajil, tu'n mi xi nimin, ex kchi oq'il ti'j.*

Ikytzin kb'ajile'. Ikyxitjo.

⁸ Ayin we' xin kub' b'inchinte ojtxe, ex kb'ajil tkyaqil
wu'n,* a itz' te jun majx, a attaq ex tzul kanin,* chi qAjaw,
a Dios nimxix tipin.

Jun twutziky' Juan ti'j Crist

⁹ Ayi'n, a Juan, kyermanqi'n, ex noq tu'n qmujb'il qib'
tuk'a Jesús, at wokli'n junx kyuk'iy ti'j Tb'anil Tkawb'il
qMan Dios, ex ti'j jni' yajb'il ma tzyk'x qu'n tu'n tpaj, ex
ti'j tq'uqb'il qk'u'j tu'n tiky'x qu'n toj tkyaqil, tu'ntzintla
qok tjaq' Tkawb'il qMan. Atzin ja'lin, ma chin ex lajo'n
kyu'n kawil aj Rom tzma tojjo netz' tx'otx', Patmos tb'i,
toj ttxuyil a', noq tu'n tpaj Tyol Dios ex tu'n nyoli'n Tb'anil
Tqanil ti'j Jesús.

¹⁰ Toj jun q'ij domink, a tq'ijil qAjaw, tzaj tipin Xewb'aj
Xjan wib'aja, ex xi nb'i'n wi'jxiy jun tq'ajq'ojil kuj wen
tze'nku jun chun. ¹¹ Chi' kyjalu'n: Tz'ib'inkujiy lu'n twutz
jun u'j, a ktlá'b'ila, exsin sma'nxa kye wuq Ttanim Dios
tzmax toj tnam Éfeso, Esmirna, Pérgamo, Tiatira, Sardis,
Filadelfia ex Laodicey.

¹² In aj meltz'aja wi'jxiy, tu'n nlontejy'y ankyetaqjo
nyolin wuk'iy. Atzaj te' t-xi nka'yi'n, nli'y wuq xtanko'l,
b'inchin tu'n q'anpwaq. ¹³ Ex kyxoljo xtanko'l xi nka'yi'n
jun a'la nyakuj akuxix ele Tk'wal Ichin toj nwutza.* Tok
jun t-xb'alin xqer wen, ex tuk'a jun tk'alb'il tk'u'j b'inchin

* 1:7 Dan. 7:13; Mt. 24:30; Mr. 13:26; Lc. 21:27; 1Tes. 4:17 * 1:7 Zac.
12:10; Jn. 19:34, 37 * 1:7 Zac. 12:10-14; Mt. 24:30 * 1:8 Tchi. 22:13
* 1:8 Ex. 3:14 * 1:13 Dan. 7:13

tu'n q'anpwaq,* ex tok tzma ttzi tk'u'j tze'nku tnejilxix pale. ¹⁴ Ex atzin twi' exsin tsmal twi' sjaninxix wen tze'nku noq' ex tze'nku ttxa che'w, exqetzi'n twutz, ikyjo tze'nku taq' q'aq'.* ¹⁵ Ayetzin tqan nchi tilk'aj tze'nku jun kxb'il ntz'iltz'in wen, aj tetz toj q'aq'.* Ex atzin tq'ajq'ojil twi' kujxix tze'nku tq'ajq'ojil jun nim a' njulinxix wen.* ¹⁶ Ex toj tman q'ob' tzyu'ntaq wuq che'w tu'n, ex toj ttzi n-etztaq jun kxb'il tze'nku machet te kab'e tste, ex juch' twi'. Exsin twutz ikyjo tze'nku tqan q'ij nkub' qopin wen.

¹⁷ Atzaj te' nlonti'y, b'e'x in kub' tz'aaq t-xe tqan, nyakuj jun kyimnin. Me b'e'x kub' tq'o'n tman q'ob' wib'aja, ex tzaj tq'ma'n we'y kyjalu'n: Mi tzaj xob'a. Ayin weji'y inti'n te tnejil, ex kb'ajil tkyaqil wu'n.* ¹⁸ Ayin weji'y, itz'qi'n; b'a'nxi in kyima, me atzi'n ja'lin, itz'qin we' te jun majx. Ayin we' at wokli'n, tu'n kyjatz kyimnin te chwinqil, mo tu'n kyxi' toj kynajb'il kyimnin te jun majx.

¹⁹ Tu'npetzi'n, tz'ib'inkujiy a jni' ma tliy, a n-ok tka'yi'n, ex a ktlab'ila yajxi. ²⁰ Atzin t-xilin a wuq che'w, a q'i'n toj nman q'ob'a, nkyyek'in kyejo wuq nejinel xq'uqil kye Ttanim Dios kyojjo wuq tnam q'umle. Ex atzi'n t-xilin wuq xtanko'l b'inchin tu'n q'anpwaq nkyyek'in kyi'jjo wuq ch'uq Ttanim Dios.

2

Jun yol te Ttanim Dios toj tnam Éfeso

¹ Tz'ib'inkujiy lo te nejinel toj Ttanim Dios toj tnam Éfeso:

Ikytzin ntq'ma'n Jesús, a tzyul te' wuq che'w toj tman q'ob', ex nb'et kyxoljo wuq xtanko'l: ² Wojtzqinji'y tkyaqil kyb'inchb'i'n, a kyaq'nb'i'n kujxix, ex qa ma chi we'xixa

* 1:13 Dan. 10:5 * 1:14 Dan. 7:9 * 1:15 Dan. 10:6 * 1:15 Ez. 1:24

* 1:17 Is. 44:6; 48:12; Tchi. 2:8; 22:13

toj kynimb'ila twutz tkyaqil ma tziky'x kyu'n. Ex ojtzqi'n wu'n qa mi xi kyq'o'n amb'il kye' nya wenqe, a ma tz'ok kyq'o'n kyib' te nsanjila. Me te' t-xi kyqani'n tze'n t-xilin kynimb'il, antza k-elile kyniky'a kye qa nya twutzxix nsanjilqi'y; qala' sb'ulqe. ³Ex ma txi kykujsin kyk'u'ja tu'n nim ma tziky'x kyu'n tu'n npaja, ex mi xi kub' numja.

⁴Me at jun kyila nwutza: Cheb'e xkyij kytzaqpinji'y kyk'u'jb'ila wi'ja ex kyxoliliy, a attaq ojtxe, tej t-xi kynimi'n. ⁵Kyna'nkutzi'n ja' xkyja' kytzaqpinji'y kynimb'ila, a attaq te tnejil. Ku tajtz ti'j kyanmi'n, ex kymeltz'intz kyib'a wuk'iy, ex kyb'inchinkuy tze'nku te tnejil. Qu'n qa mina, k-elil winji'y Ntanima kyxola, a xtanko'l, a nyek'inte kynimb'ila kyxolxjal. ⁶Me o'kxsin ch'in wenjo nb'ant kyu'n tojjo lo: N-el kyiky'inji'y t-xnaq'tzb'il aj Nicolaítas, a tze'nkuxjo we', a n-el wiky'i'n.

⁷A'lchaqx kyetz k-okil b'in te a ntq'ma'n Xewb'aj Xjan kye wuq ch'uq Ttanim Dios, b'a'n tu'n tkub' kyb'inchin. Ankye qe kchi we'b'il twutz tkyaqiljo lo, kxel nq'o'n kyoklin tu'n kywa'n ti'jjo twutz tze te chwinqil,* a at tk'atz Dios toj kya'j.

Jun yol te Ttanim Dios toj tnam Esmirna

⁸Tz'ib'inkujiy lo te nejinel toj Ttanim Dios toj tnam Esmirna:

lkytzin ntq'ma'n Jesús, a attaq te tnejil ex tib'aj tkyaqil,* a kyim, ex a jaw anq'in juntl majl:

⁹Wojtzqi'nji'y tkyaqilx ma tziky'x kyu'n, chi Jesús, ex jni' yajil tzalu'n twutz tx'otx', me q'ininqi'y toj kynimb'ila. Ex wojtzqi'nqejij'y a nchi yolb'in nya wen kyij'a, aye nkyq'ma'n qa aj Judiyqe, me nya twutzxix Judiyqe, qala' te tajaw ilqe. ¹⁰Me mi chi tzaj xob'a ti'jjo k-iky'ix kyu'n. Qu'n k'welix q'o'n junjun kye' toj tze tu'n tajaw il,

* 2:7 Gen. 2:9; Tchi. 22:2 * 2:8 Is. 44:6; 48:12; Tchi. 1:17; 22:13

tu'ntzin kyniky'b'ajtza; me kky'elix jte'b'in q'ij kyu'n. Me chi we'kuxixa toj kynimb'ila tzmaksi aj kykyima, ex kxel nq'o'n jun oyaj kye'y, a kychwinqila te jun majx.

¹¹ A'lchaqx kyetz k-okil b'in te a ntq'ma'n Xewb'aj Xjan kye wuq ch'uq Ttanim Dios, b'a'n tu'n tkub' kyb'inchin. Ankye qe kchi we'b'il twutz tkyaqiljo lo, mi chi kyim toj tkab' majin toj q'aq'.

Jun yol te Ttanim Dios toj tnam Pérgamo

¹² Tz'ib'inkujiy lo te nejinel toj Ttanim Dios toj tnam Pérgamo:

Ikytzin ntq'ma'n Jesús, a at tkxb'il te q'oj te kab'e tste, a juch'twi': ¹³ Wojtzi'n ja' najleqi'y, a ja' nkawin tajaw il toj kyaminxjal. Me metzin kye, ma chi we'xixa toj kynimb'ila wi'ja. Mixpe a tej tkub' b'yon Antipas, ajo tb'anil nimilxix wi'ja, mi xkyij kytzaqpi'n kynimb'ila. Ax kub' b'yo'n toj kytanima, a ja' i k'ulinexjal twutz tajaw il.

¹⁴ Me at junjuntl kyila nwutza. Qu'n at junjun kyxola, a ikyxjo nb'ant kyu'n tze'nku t-xnaq'tzb'in Balaam ojtxe, a ka'min tk'u'j. A b'aj oksinte tk'u'j Balac, a attaq tq'oj kyi'j aj Judiy, tu'n kyok t-xmoxin tu'n kyjaw tz'aq toj il, noq tu'n t-xi kychyo'n chib'j, a xi oyit kywutzjo kywutzb'iyil kydiosxjal, ex tu'n kyb'inchin aj ky'a'jil toj kyb'i.* ¹⁵ Ex ite' junjun nche'x lipe kyi'jjo xnaq'tzb'il nya wen te aj Nicolaítas. ¹⁶ Tu'npetzi'n, ku tajtz ti'j kyanmi'n, kymeltz'intz kyib'a wuk'iy, ex chi kub'sin kywutza we'y, tu'n tkub' nnajsi'n kyila. Qu'n qa mina, kchin xela jyol q'oj kyi'ja tuk'a kxb'il te q'oj, a n-etz toj ntzi'y.

¹⁷ A'lchaqx kyetz k-okil b'inte a ntq'ma'n Xewb'aj Xjan kye wuq ch'uq Ttanim Dios, b'a'n tu'n tkub' kyb'inchin. Ankye qe, kchi we'b'il twutz tkyaqiljo lo, kchin kolila kyi'j tu'n jun kolb'il a ewintaq, ikyxjo tze'nku xi nq'o'n wab'j

* 2:11 Tchi. 20:14; 21:8

* 2:14 Num. 25:1-3; 31:16

maná kye aj Judiy ojtxe.* Ex kxel nq'o'n jun ab'j sjanin wen, a ja' tz'ib'inku jun ak'aj b'ib'aj, a mix a'l ojtzqilte, qala' o'kxjo a kxel tzyu'nte.

Jun yol te Ttanim Dios toj tnam Tiatira

¹⁸ Tz'ib'inkujiy lo te nejinel toj Ttanim Dios toj tnam Tiatira:

Ikytzin ntq'ma'n Jesús, a Tk'wal Dios, a ite' tb'aq' twutz, ikyjo tze'nku taq' q'aq' njulin wen, ex ayetzin tqan nchi tilk'aj tze'nku jun kxb'il ntz'iltz'in wen:

¹⁹ Ojtzqi'n kyb'inchb'i'n wu'n, a kyk'u'jb'ila kyxola exsin kynimb'ila, a kyajb'il kyib'a kyxola exsin kynimsb'il kyk'u'ja toj tkyaqil ma tzyk'y'x kyu'n. Ex ojtzqi'n wu'n qa ma ch'iyjo lu'n kyu'n tze'nku tej kyniminkuy.

²⁰ Me at jun kyky'i'y nwutza, qu'n nkub' kywutzlinji'y qya, a Jezabel,* a ok tq'on tib' te jun yolil wi'ja. Me nchi kub' tsb'u'n tuk'a t-xnaq'tzb'il aye nchi ajb'in we'y, noq tu'n kykub' tz'aq toj ky'a'jin, ex tu'n t-xi kychyo'n chib'j, a xi oyit kywutzjo kywutzb'iyil kydiosxjal. ²¹ Me ma txi nq'o'n amb'il te, tu'n tajtz ti'j tanmin, ex tu'n tmeltz'aj wuk'iy, me tky'e'x kyij ttzaqpi'n ky'a'jin. ²²⁻²³ Tu'npetzi'n, k'wel nq'o'n twi' watb'il tu'n jun yab'il kujxix wen. Ex qa mi s-ajtz ti'j kyanmin aye' lipcheqek ti'j, aye' nchi ky'a'jin tuk'a, ktzajil nsma'n nim kyixk'oj kyib'aj, ex majxpe kchi k'wel nb'yo'n te jun majx. Ikytzin k-elile kyniky'jo tkyaqil Ttanim Dios, qa ayin we' ojtzqilte tkyaqil t-xilin kynab'l ex kyanminxjal, ex ayi'n chin xel q'o'nte t-xeljo kyaq'nb'i'n, a tze'nkuxjo nb'ant kyu'n.*

²⁴ Me at junjun kyxola toj Ttanim Dios toj tnam Tiatira, a mi ðex lipe ti'jjo xnaq'tzb'il anetzi'n, ex mi ma tz'el kyniky' te t-xilinjo t-xnaq'tzb'il tajaw il, tze'nku

* 2:17 Ex. 16:14-15 * 2:20 1Re. 16:31; 2Re. 9:22 * 2:22-23 Sal. 7:9; 62:12; Jer. 17:10

nkyq'ma'n qya lo. Kxel nq'ma'n kye'y, qa nti' juntl nyola kyi'ja, ²⁵ qala', chi b'et-xixsintza toj kynimb'ila tzmaksi' aj wula.

²⁶⁻²⁷ Ktzajil tq'o'n Dios we'y tu'n nkawi'n tib'aj tkyaqil. Ex ankye qe, kchi we'b'il twutz tkyaqiljo lo, tu'n kukx kyb'inchin tze'nku waja, kxel nq'o'n kyoklin tu'n kykawin wuk'iy tib'aj tkyaqil tnam te twutz tx'otx'. Ikyxjo tze'nku ntq'ma'n toj Tu'jil Tyol Dios:

Kchi kawil tib'aj tkyaqil tnam te jun majx tuk'a nimxix kyipin, nyakuj tuk'a jun var kxb'il, tu'n tyuch'j jun tx'otx' k'wil tu'n.*

²⁸ Ex ktzajil nq'o'n kychwinqil te jun majx, a nqoptz'aj toj kya'j, tze'nku che'w njawil qlixje.

²⁹ A'lchaqx kyetz k-okil b'inte a ntq'ma'n Xewb'aj Xjan kye wuq ch'uq Ttanim Dios, b'a'n tu'n tkub' kyb'inchin.

3

Jun yol te Ttanim Dios toj tnam Sardis

¹ Tz'ib'inkujoy lo te nejinel toj Ttanim Dios toj tnam Sardis:

Ikytzin ntq'ma'n Jesús, a at Xewb'aj Xjan tuk'a, ex a tzyul te' wuq che'w toj tman q'ob':

Wojtzqi'n kyb'inchb'i'n, ex qa nchi ajb'in we'y toj kywutza. Me te we'y, kyimninqi'y toj kyanmi'n. ² jKysak'pintz kyib'a! Ex kykujsinqetzji'y aye ch'intl, a b'a'n ch'intl ite'ye, qu'n ch'ix kykub' naja te jun majx. Qu'n ayetzin kyb'inchb'i'n nya tz'aqleqe twutz qMan Dios. ³ Tu'npetzi'n, kyna'nqetzji'y xnaq'tzb'il, aye o chi tzaj kyk'mo'n. Chi lipexa ti'j; ku tajtz ti'j kyanmi'n, kymeltz'intz kyib'a wuk'iy. Qu'n qa mi saj kysak'pin

* ^{2:26-27} Sal. 2:8-9

kyib'a, kchin po'n kawil kyi'ja, ex nti' tqanil aj npo'n, tze'nku jun ileq' toj qniky'in.*

⁴ Me at junjun kyxola toj Sardis, aye' mi nkub' kyb'inchin il, ex toj nwutza, ma chi ok tze'nku jun xjal txjo'n t-xb'alin wen. Ex kchi b'etil wuk'iy toj kya'j tuk'a kyxb'alin sjanin wen te t-xeljo wen xb'ant kyu'n, qu'n at kyoklin toj nwutza. ⁵ Ankye qe, kchi we'b'il twutz tkyaqiljo lo, ex ikyxjo kxel nq'o'n kyxb'alin sjanin wen. Ex nlayx jatz nyupi'n kyb'i tojjo u'j te chwinqil;* qala' kchin yolila kyi'j twutz Nman ex kywutz t-angel.*

⁶ A'lchaqx kyetz k-okil b'inte a ntq'ma'n Xewb'aj Xjan kye wuq ch'uq Ttanim Dios, b'a'n tu'n tkub' kyb'inchin.

Jun yol te Ttanim Dios toj tnam Filadelfia

⁷ Tz'ib'inkujiy lo te nejinel toj Ttanim Dios toj tnam Filadelfia:

Ikytzin ntq'ma'n Jesús, a xjanxix, a twutzxix Tyol, a at toklin tib'aj tkyaqil tyajil qtzan nmaq kawil David. Ax Jesús at tipin tu'n ttzaj tq'o'n kolb'il, a mix a'lx jun aku tz'el q'inte. Ex qa tky'e' tu'n ttzaj tq'o'n, mix a'lx jun aku tz'okx tu'nx tib'x.*

⁸ Wojtzqi'n kyb'inchb'i'n b'a'n toj kynimb'ila. Tu'npetzi'n, ma kub' nq'o'n jun kolb'il te jun majx, a mix a'l jun aku tz'el q'inte. Exla qa nti' nim kyipi'n toj kywutzxjal, me ma kub' kyk'u'nji'y nyola, tze'nkuxjo waja, ex nti' ma kub' kyewi'n qa nimilqi'y. ⁹ Qu'n at junjun aj Judiy kyk'atza, a nxi kyq'ma'n qa Ttanim Diosqexix, me ma chex lipe ti'j tajaw il, ex niky'il yolqe. Kxel nyek'i'n kye, qa aye kye' twutzxix Ntanimqi'y; ex toj pa'b'in, kchi tzajil wi'n tu'n kykub' meje kywutza, tu'n tel kyniky'

* 3:3 Mt. 24:43-44; Lc. 12:39-40; Tchi. 16:15 * 3:5 Ex. 32:32-33; Sal. 69:28; Tchi. 20:12 * 3:5 Mt. 10:32; Lc. 12:8 * 3:7 Is. 22:22

te, qa nimx nk'u'ja kyi'ja.* ¹⁰ Toj tkyaqil ma tziky'x kyu'n, kukx ma chi weji'y toj kynimb'ila, tze'nkuxjo xi nq'ma'n. Tu'npetzi'n, kchi kletila wu'n, aj ttzajjo nimx kyixk'oj kyi'j tkyaqil xjal twutz tx'otx', te jun niky'b'il ti'j kynimb'il.

¹¹ Kchin ula liwey. Tu'npetzi'n, mi kyij kytzaqpinji'y kynimb'ila, tu'ntzin mix a'l jun k-elil q'intejo oyaj, a nchi yo'n ti'j. ¹² Ankye qe, kchi we'b'il twutz tkyaqiljo lo, kchi okil te nim kyoklin toj kya'j tuk'a Dios, ex mix jtojx tu'n kyetz antza. Ex k-okil ntz'ib'i'n tb'i nMa'n kyi'j, tu'n tyek'in qa te'qe; ex k-okil ntz'ib'i'n tb'i ak'aj tnam Jerusalén kyi'j, a tzajnin te qMan Dios toj kya'j,* tu'n tyek'in qa at kyoklin ti'j. Ex k-okil ntz'ib'i'n ak'aj nb'i'y kyi'j.

¹³ A'lchaqx kyetz k-okil b'inte a ntq'ma'n Xewb'aj Xjan kye wuq ch'uq Ttanim Dios, b'a'n tu'n tkub' kyb'inchin.

Jun yol te Ttanim Dios toj tnam Laodicey

¹⁴ Tz'ib'inkujij lo te nejinel toj Ttanim Dios toj tnam Laodicey:

Ikytzin ntq'ma'n Jesús, a Twutzxix, ex twutzxix yolin ti'j tkyaqil a ma tli, a ja' saja xkye tkyaqil tch'iysb'in qMan Dios:*

¹⁵ Wojtzqi'n kyb'inchb'i'n, a nya wen te jun chewsb'il kyanminxjal mo te jun onb'il kye, tze'nku at tajb'in a' che'w te chewsb'ilqe, mo a' kyaqxix te q'anb'il qxmilil. Noqpit ikyqejij'y tze'nku a' che'w mo kyaq. ¹⁶ Me metzin kye', nti'x kye kyajb'in, qu'n noq tal ch'in maq'maj, a nya che'w ex nya kyaq. Tu'npetzi'n, kchi elitz nxab'i'n toj ntzi'y. ¹⁷ Qu'n nkyq'ma'n, qa q'ininqi'y, ex qa b'a'n iteyi'y, ex qa nti' atx taj kye'y. Me nti'x n-el kyniky'a te, qa toj nwutza, toj b'isb'ajil ite'y, ex nti' ch'in kywenila, ex yajqi'y,

* 3:9 Is. 60:14 * 3:12 Tchi. 21:2 * 3:14 Pr. 8:22

moḡ, ex ḡb'iqqi'y. ¹⁸ Kxel nq'ma'n kye'y qa tkyaqiljo kyq'inimila lo twutz tx'otx' nti'x tajb'in. Tu'npetzi'n, ku kymeltz'aja wuk'iy, ex kxel nq'o'n kyq'inimila twutzixx toj kyanmi'n, a nimxix tajb'in tze'nku q'anpwaq, a tz'iltz'in wen tu'n q'aq'. Qu'n atzin kyq'inimila wenxix jun kyanmi'n tz'aqle tze'nku kyxb'ali'n sjanin, tu'n tok kyi'ja; ex tu'n tktxetjo kytx'ixewa ḡb'iq ta'; ex ikyxjo atzin kyq'inimila tze'nku jun ojtzqib'l te Dios tze'nku jun q'anb'il kywutza, tu'ntzin tb'ant tka'yi'n, ex tu'n tel kyniky' te wen.

¹⁹ Ex nchex nmiyo'n, ex nchex nkawinji'y kykyaqiljo a k'u'jlinqe wu'n.* Tu'npetzi'n, ku tajtz ti'j kyanmi'n, kymeltz'intz kyib'a wuk'iy. ²⁰ Loqi'n intin nqayin kyk'atza, tze'nku jun kyuk'iy nq'olb'in ttzi kyjay, a jpu'nxix wen. Ankye te', qa ma txi tb'i'n tq'ajq'ojil nwi'y, ex qa ma txi tjq'o'n tanmin, kchin okixa toj, kchin tenb'ila tuk'a, ex ktenb'il wuk'iy toj tzaljb'il. ²¹ Ankye qe, kchi we'b'il twutz tkyaqiljo lo, kxel nq'o'n kyoklin tu'n kykub' qe kawil wuk'iy toj Nkawb'ila, ikyxjo tze'nku we', ma tzaj tq'o'n nMa'n wokli'n, tu'n nkub' qey kawil junx tuk'a toj Tkawb'il. ²² A'lchaqx kyetz k-okil b'inte a ntq'ma'n Xewb'aj Xjan kye wuq ch'uq Ttanim Dios, b'a'n tu'n tkub' kyb'inchin.

4

Ajo tq'uqb'il Dios toj kya'j

¹ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nka'yi'n jun ttzija jqo'n toj kya'j. Ex xi nb'i'n jun tq'ajq'ojil twi', a nyolintaq wuk'iy, tze'n tq'ajq'ojil chun, a tze'nkuxjo otaq nb'i'y nej. Chi' kyjalu'n: Ku tjatza tzalu'n, qu'n kxel nyek'i'n tey tkyaqiljo kb'ajil tib'ajxi lu'n.

* 3:19 Pr. 3:12; Eb. 12:5-11

² Ex jun paqx tzaj tipin Xewb'aj Xjan wib'aja, ex xi nka'yi'n jun q'uqb'il tkub' toj kya'j, ja' nkawine Dios, ex q'uqletaq jun a'la tib'aj. ³ Me atzin a q'uqletaq antza, ikytzin ka'yi'n tze'nqeku tal ab'j nchi qoptz'aj wen; nchi tilk'aj ex manyor chiky'xix ka'yin. Ex atzin ti'jile q'uqb'il, attaq jun t-xew kan nqoptz'aj wen tze'nku jun tal ab'j esmeralda.* ⁴ Ex ti'jile q'uqb'il lo, xi nka'yi'n kyaje toj ka'wnaq* nejinel q'uqleqetaq tib'aj kyaje toj ka'wnaq q'uqb'il, toktaq kyxb'alin sjanin wen, ex tokxetaq jun toj kywi' b'inchin tu'n q'anpwaq te jun yek'b'il te' kyoklin. ⁵ Ex ti'jjo q'uqb'il nchi etztaq qoptz'aj xloq'lin kya'j, ex tq'ajj'ojil ntinin wen, ex q'ankyaq.* Ex twutzjo q'uqb'il nchi k'anttaq wuq tzaj,* a jun yek'b'il ti'j Xewb'aj Xjan, a tz'aqlexix.* ⁶ Ex twutz q'uqb'il, attaq jun ti' tze'nku ttxuyil a', a xtilin twutz, tze'nku jun ka'yb'il wutzb'aj.*

Ex toj tanmin kya'j ex ti'jile q'uqb'il, attaq kyaje ajb'il te Dios, aye ikyx chi ka'yin tze'nku txuk, me nojnin kyij tuk'a tb'aq' kywutz.* ⁷ Atzin tnejil ajb'il iky ka'yin tze'nku b'alun; atzin tkab' tze'nku jun tal wakx, atzin toxin attaq twutz tze'nku jun xjal, ex atzin tkyajin, iky ka'yin tze'nku jun t'iw nlipin. ⁸ Ayetzin kyaje ajb'il attaq qaq t-xiky' teyile junjun, ex nojnintaq kyij tuk'a tb'aq' kywutz, tzmax tjaq' kyxiky'*. Tkyaqil q'ij ex tkyaqil qniky'in mi nchi kub' numj tu'n kyk'ulin, ex nkyq'ma'ntaq: Xjanxix te, xjanxix te, xjanxix te tAjaw Tkyaqil, a Dios nimxix tipi'n tu'n tb'ant tkyaqil tu'n,* a attaq te tnejil; ex ate ja'lin, ex axji'y tzul kanin juntl majl twutz tx'otx'.

* 4:3 Ez. 1:26-28; 10:1 * 4:4 Kyaje toj ka'wnaq, 24 n-ele, ex ikyxjo toj v. 10. * 4:5 Ez. 19:16; Tchi. 8:5; 11:19; 16:18 * 4:5 Ez. 1:13 * 4:5 Tchi. 1:4 * 4:6 Ez. 1:22 * 4:6 Ez. 1:5-10; 10:14 * 4:8 Ez. 1:18; 10:12 * 4:8 Is. 6:2-3

⁹⁻¹⁰ Ex junjun maj, aj tjaw kynimsi'n ajb'il tb'i Dios, a q'uqle tib'aj q'uib'il, ex attaq tchwinqil te tnejil ex te jun majx, ex xi kyq'o'n nimxix toklin ex chjonte te, aye kyaje toj ka'wnaq nejinel nchi kub' meje twutz, ex nchi k'ulin te. Ex nxi kyq'o'n toj kywi', a b'inchin tu'n q'anpwaq te jun oyaj twutz, ex nxi kyq'ma'n:

¹¹ Ay qAjaw ex qDiosa,
at te toklin tu'n t-xi tk'mo'n tkyaqil nimsb'il tb'iy, ex
tokli'n ex tipi'n,
qu'n ate xkub' b'inchinte tkyaqiljo at,
ex noq tu'n tajb'ila ite' tkyaqiljo, a xkub' tch'iysi'n.

5

Jun twutziky' ti'j Jesucrist

¹ Ex xi nka'yi'n toj tman q'ob'jo a q'uqletaq toj q'uib'il jun u'j b'altz'in tten, ex tz'ib'in tojxi ex ti'jxi.* Ajo u'j jpu'n wen kyuk'a wuq jupb'ilte. ² Ex xi nka'yi'n jun angel at-xix tipin nxi tqanin tuk'a tq'ajq'ojil twi' kujxix wen: ¿Alkye jun at toklin tz'aqlexix wen tu'n tjaw laqetjo jupb'ilte, ex tu'n tjqetjo u'j?

³ Mixpe noq toj kya'j, ex twutz tx'otx', ex tzmax tjaq'xi tx'otx', mix a'lx jun attaq toklin tu'n tjqet tu'n, mixpe noq tu'n tok tka'yin. ⁴ Tu'n ikyjo, b'e'x in jaw oq'a nimxix, qu'n tu'n mix a'l jun knet, a at toklin tu'n tjaw jqet, ex tu'n tkub' u'jitjo u'j, i'chaqxpeta noq tu'n tok ka'yit. ⁵ Me jun kyxol nejinel tzaj tq'ma'n we'y: Mi tz'oq'ila, qu'n at toklin Jesucrist tu'n tjqet u'j tu'n, qu'n tu'n ma kub' ti'j tkyaqil tu'n. Ikytzi'n, kyij tz'ib'in toj Tu'jil Tyol Dios ti'j nimxix tipin Crist, nyakuj jun b'alun tzajnin kyu'n ch'uq xjal a tzajnin ti'j qtzan Judá,* ex at toklin te nmaq kawil, qu'n tyajil nmaq kawil David.*

* 5:1 Is. 29:11; Ez. 2:9-10; Zac. 5:1 * 5:5 Gen. 49:9-10 * 5:5 Is. 11:1

⁶ Ex xi nka'yi'n jun tal Tal rit wa'ltaq, a otaq kub' b'yo'n.* Attaq toj tk'u'jjo q'uqb'il, ex toj niky'jin kyaje ajb'il exqetzi'n nejinel. Attaq wuq tkach ex wuq tb'aq' twutz. Ayetzin wuq tb'aq' twutz jun yek'b'il ti'j Xewb'aj Xjan, a tz'aqlexix, a sma'n tu'n Dios, tu'n tojtzqinte tkyaqiljo nb'aj twutz tx'otx'.* ⁷ Me atzin te' tal Tal rit xi', ex jaw ttzyu'n u'j toj tman q'ob' a q'uqletaq toj q'uqb'il. ⁸ Tej tjaw ttzyu'njo u'j, ayetzin kyaje ajb'il exqetzi'n kyaje toj ka'wnaq* nejinel i kub' meje twutzjo tal Tal rit. Teyile junjun nejinel attaq jun tchinib', ex q'i'ntaq junjun laq kyu'n, b'inchin tu'n q'anpwaq, ex nojnintaq tuk'a storak, a yek'b'il ti'j na'j Dios kyejo aye nimil ti'j.* ⁹ Ex nchi b'itzintaq ti'j jun ak'aj b'itz kyjalu'n:

Ate at toklin tu'n tjaw ttzyu'n u'j,
ex tu'n tlaqitjo jupb'ilte.

Qu'n kub' b'yo'n, ex tu'n tchky'ela ma chi laq'et-xjal tu'n,
tu'n kyokin te Dios,
a'lchaqx kye kyxe'chil, kyyol, kytanim, ex kytx'otx'.

¹⁰ Ex ma chi ok tq'o'n tu'n kyok te kawil ex te pale te qMan Dios.*

Ex ok kchi kawil tib'aj tkyaqil at twutz tx'otx'.

¹¹ Ex xi nka'yi'n, ex nb'iy tq'ajq'ojil kywi' nimku angel, a ite' ti'jile q'uqb'il, kyi'jile ajb'il ex kyi'jile nejinel. Ma nintzx kyb'aj tib'aj ma nintz.* ¹² Ex nkyq'ma'n tuk'a tq'ajq'ojil kywi' kujxix wen:

Ajo tal Tal rit, a kub' b'yo'n, nimxix toklin tu'n tk'monte tkyaqil tipin, ex jni' tq'inimil, ex tkyaqil tnab'l ex tkujil, junx tuk'a jni' toklin, nimsb'il tb'i, ex b'itz te.

* 5:6 Is. 53:7 * 5:6 Zac. 4:10 * 5:8 Kyaje toj ka'wnaq, 24 n-ele. * 5:8 Sal. 141:2 * 5:10 Ex. 19:6; Tchi. 1:6 * 5:11 Dan. 7:10

¹³ Ex xi nb'i'ntla kye tkyaqiljo xi kub' tb'inchin Dios, aye ite' toj kya'j, ex twutz tx'otx', ex tjaq'xi tx'otx', exqetzi'n ite' toj ttxuyil a', ex tkyaqiljo at kyoj. Nkyq'ma'n:

Q'onxa b'itz twutz Dios ex twutzjo tal Tal rit, a q'uqle toj q'uqb'il toj kya'j, junx tuk'a nimsb'il tb'i, ex jni' toklin, ex tkyaqil tipin ja'lin ex te jun majx.

¹⁴ Ex ayetzin kyaje ajb'il nkyq'ma'n: Ikyxitjo. Ex aye nejinel kub' meje k'ulil twutz.

6

Ayetzin jupb'il te u'j

¹ Ex xi nka'yi'n, tej tjaw tlaqin tal Tal rit tnejil kyxoljo wuq jupb'ilte ti'jjo u'j. Ex nb'iy jun ajb'il kyxoljo kyaje ajb'il ti'jile q'uqb'il ntq'ma'n tuk'a tq'ajq'ojil twi', tze'nku tq'ajq'ojil q'anqyaq: Ku tzajach. ² Ex xi nka'yi'n jun chej sjanin.* Ex atzin nchejin tib'aj q'intaq jun sma'j te joyb'il q'oj toj tq'ob', ex xi q'o'n jun toj twi' ti'jjo toklin, ex b'e'x xi', tu'n tkanb'in kyi'j txqantl, tuk'a nim tipin.

³ Tej tjaw tlaqin tal Tal rit tkab' jupb'ilte, nb'iy tkab' ajb'il ntq'ma'n: Ku tzajach. ⁴ Ex b'e'x etz juntl chej, kyaq ka'yin.* Ex atzin nchejin tib'aj xi q'o'n jun kxb'il tze'nku machet te b'i'yb'il, ex xi q'o'n toklin, tu'n tel ti'n kymujb'il kyib'xjal kyxolx, tu'ntzintla tkub' kyb'yo'nxjal kyib', jun tuk'a juntl.

⁵ Tej tjaw tlaqin tal Tal rit toxin jupb'ilte, nb'iy toxin ajb'il ntq'ma'n: Ku tzajach. Xi nka'yi'n jun chej q'aq ka'yin.* Ex atzin nchejin tib'aj q'intaq jun malb'il toj tq'ob'. ⁶ Ex kyxoljo kyaje ajb'il ti'jile q'uqb'il, nb'iy jun tq'ajq'ojil yol ntq'ma'n: Manyor wi'yil tkyaqil kywa'y ja'lin. Qu'n jun tal malb'il triy, mo oxe tal malb'il nmaq

* 6:2 Zac. 1:8; 6:3 * 6:4 Zac. 1:8; 6:2 * 6:5 Zac. 6:2, 6

triy, te twi' kyk'u'ja te jun q'ij. Ex mi kub' kyyajinji'y aseyt exsin vin.

⁷ Tej tjaw tlaqin tal Tal rit tkyajin jupb'ilte, nb'iy tkyajin ajb'il ntq'ma'n: Ku tzajach. ⁸ Xi nka'yi'n jun chej q'an ka'yin. Ex atzin nchejin tib'aj, Kyimin tb'i, ex ti'jxi lipchetztaq tajaw kynajb'il kyimnin. Ex xi q'o'n kyoklin tib'aj tkyajin tnej xjal twutz tx'otx', tu'n kykub' b'yo'n toj q'oj, tu'n wa'yaj, tu'n yab'il ex kyu'n txuk toj k'ul.*

⁹ Tej tjaw tlaqin tal Tal rit tjwe'yin jupb'ilte, nliy tjaq' t-altar qMan toj kya'j aye kyanminjo a otaq chi kub' b'yo'n noq tu'n tpajjo Tb'anil Tqanil ti'j Dios, ex noq tu'n kyyek'in kywutzxjal Tyol Dios toj kychwinqil. ¹⁰ Ex nkyq'ma'ntaq tuk'a tq'ajq'ojil kywi' kujxix wen: Ay qAjaw, a xjanxix ex twutzxix, ¿Jtojtzin kawi'n kyib'ajjo najleqe twutz tx'otx', tu'n t-xeli'n qkyimli'n?

¹¹ Ex xi q'o'n xb'alin sjanin teyile junjun, ex xi q'ma'n kye, tu'n kyajlan jun jte'b'in q'ij, tzmaksi aj ttzqet tajaljo kyerman, aye qa iltaq ti'j tu'n kykyim tu'n tpaj taq'in Crist, tze'nku kye.

¹² Xi nka'yi'n, tej tjaw tlaqin tal Tal rit tqaqin jupb'ilte, ex b'e'x tzaj jun nim kyaqnaj nab'.* Ex atzin q'ij b'e'x kub' q'aqix tze'nku tsmal chiv; ex atzin yaye b'e'x kub' chiky'ix. ¹³ Ex ayetzin che'w toj kya'j, b'e'x i tzaj tz'aq twutz tx'otx', tze'nku nchi kub' tz'ajjo tal lob'j iw, aj t-xi yekj tqan tu'n nim kyq'iq'.* ¹⁴ Ex atzin kya'j b'e'x el naj, tze'nku jun u'j njaw tb'altz'in tib'.* Ex kykyaqiljo wutz ex jni' tx'otx' toj ttxuyil a', b'e'x i tx'ixpaj ja' ite'ku.*

¹⁵ Ex ayetzin nmaq kawil twutz tx'otx', ex aye nim kyoklin, junx kyuk'a nejinel kyxol xo'l q'aq', exqetzi'n

* 6:8 Jer. 15:3; Ez. 5:12, 17; 14:21 * 6:12 Tchi. 11:13; 16:18 * 6:13 Is. 13:10; Ez. 32:7; Jl. 2:31; 3:15; Mr. 13:24-25; Lc. 21:25 * 6:14 Is. 34:4 * 6:14 Tchi. 16:20

q'inin, exqetzi'n at kyipin, junx kyuk'a tkyaqil aq'nil ex jni' kyajaw aq'untl, b'e'x i okx ewin toj jul ex toj piky toj k'ul.* ¹⁶ Ex xi kyq'ma'n kye wutz ex kye piky: Ku kytzaj tz'aqa qib'aja, tu'n qewita kyu'n twutzjo ajo q'uqle toj q'uqb'il toj kya'j, ex twutzjo tyab' twi' tal Tal rit.* ¹⁷ Qu'n ma kanin ja'lin tq'ijiljo kujxix kawb'il qib'aja. ¿Ankye aku tziky'x tu'n?*

7

Aye kyechiljo kab'lajaj ch'uq kyyajil aj Israel

¹ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nka'yi'n kyaje angel wa'lqetaq toj kyaje tumil tx'otx', a tzyu'ntaq kyaje kyq'iq' kyu'n,* tu'ntzintla mi xupin kyq'iq' tib'aj tx'otx', ex tib'aj ttxuyil a', mixpe tib'aj jun tze. ² Ex nliy juntl angel, a tzajnin toj tjawitz q'ij, a q'i'ntaq tu'n, ajo jupb'ilte u'j tu'n Dios, a itz' te jun majx. ³ Atzin angel jaw xch'in tuk'a tq'ajq'ojil twi' kujxix wen. Xi tq'ma'n kye angel, aye' otaq xi q'o'n kyoklin tu'n tkub' kyb'inchin mib'in ti'j tx'otx' ex ti'j ttxuyil a'. Ex chi' kyjalu'n: Mi kub' kyb'inchi'n mib'in ti'j tx'otx', ex ti'j ttxuyil a', ex kyij' tze, a na'mxtaq tok kyechiljo nimil qu'n ti'j kyplaj, aye' aq'nil te qDios, qa te teqe.*

⁴ Ex nb'iy kyajlaljo a otaq tz'ok kyechil: 144,000 kyxoljo kyyajil aj Israel.

⁵ Kyxoljo tyajil Judá, kab'lajaj mil; ex kyxoljo tyajil Rubén, kab'lajaj mil; ex kyxoljo tyajil Gad, kab'lajaj mil.

⁶ Ex kyxoljo tyajil Aser, kab'lajaj mil; ex kyxoljo tyajil Nef-talí, kab'lajaj mil; ex kyxoljo tyajil Manasés, kab'lajaj mil.

⁷ Ex kyxoljo tyajil Simeón, kab'lajaj mil; ex kyxoljo tyajil Leví, kab'lajaj mil; ex kyxoljo tyajil Isacar, kab'lajaj mil.

* 6:15 Is. 2:10 * 6:16 Os. 10:8; Lc. 23:30 * 6:17 Jl. 2:11; Mal. 3:2

* 7:1 Dan. 7:2; 11:4; Zac. 2:6; 6:5 * 7:3 Ef. 4:30

⁸ Ex kyxoljo tyajil Zabulón, kab'lajaj mil; ex kyxoljo tyajil Jse, kab'lajaj mil; ex kyxoljo tyajil Benjamín, kab'lajaj mil.

Nimku xjal ok kyxb'alin sjanin

⁹ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nka'yi'n nimku xjal te tkyaqil twutz tx'otx', a'lchaqx kye kyxe'chiltz, kyyol ex kytanim. Ex wa'lqetaq twutzjo q'uqb'il ex twutzjo tal Tal rit. Ma nintz kyb'aj; mix a'l jun aku b'ant tajlankye. Toktaq kyxb'alin sjanin wen, ex q'i'n t-xaq palma toj kyq'ob'.

¹⁰ Ex kykyaqilxataq nchi xch'in tuk'a tq'ajq'ojil kywi' kujxix wen:

Ajo kolb'il tzajnin te qMan Dios, a q'uqle tib'ajjo q'uqb'il tzalu'n toj kya'j, ex tejo tal Tal rit.

¹¹ Ex kykyaqiljo angel wa'lqetaq ti'jile q'uqb'il, ex kyi'jile nejinel ex kyi'jile kyaje ajb'il, ex i kub' meje twutzjo q'uqb'il, ex kupin kyplaj twutz tx'otx'; i k'ulin te Dios, ¹² ex kyq'ma:

¡Ikyxitjo! Qq'onx b'itz te nimsb'il tb'i Dios, ex jni' qnab'l, ex tkyaqil aq'b'il chjonte, junx tuk'a nim qoklin, qipin ex qkujil, ja'lin ex te jun majx. ¡Ikyxitjo!

¹³ Ex tzaj tqanin jun nejinel we'y: ¿Ankyeqe lu'n, a tok kyxb'alin sjanin, ex ja'tzin xi tzaje?

¹⁴ Ex xi ntzaq'wi'n: Ojtzqi'n te tu'n, tata, nchiji'y.

Ex tzaj tq'ma'n we'y:

Ayetzin, a o chi etz toj nim b'isb'ajil twutz tx'otx'.

Noq tu'n tchky'eljo Jesús, ajo tal Tal rit, ma saqix kychwinqil,

ikyx tze'nku jun xb'alin sjaninxix, a ma tz'el txjet ti'j.

¹⁵ Tu'npetzi'n, loqe ite' twutz tq'uqb'il Dios q'ijl ex qniky'in.

Nchi ajb'in toj tja te k'ulb'il.

Ex atzin te a q'uqle toj q'uqb'il, ok kchi kletil tu'n,

* 7:14 Dan. 12:1; Mt. 24:21; Mr. 13:19

qu'n ktenb'il kyuk'a te jun majx.

¹⁶ Ex nlay tziky'x wa'yaj kyu'n ex k'waj,

ex nlay chi tz'e'y tu'n tqan q'ij, ex nlay kynan' kyaq.*

¹⁷ Qu'n a te' tal Tal rit, a q'uqle toj tk'u'j q'uqb'il,
kchi okil tkyik'le'n tze'nku rit.

Ex kchi xel ttxko'n tojjo xlok' a',
tu'n kyten kychwinqil te jun majx.

Ex aku Dios k-elil su'nte ta'l kywutz.*

8

Twuqin jupb'ilte u'j

¹ Tej tjaw tlaqin tal Tal rit twuqin jupb'ilte u'j, b'e'x kub' nume toj kya'j niky'jin or.

² Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nka'yi'n wuq angel wa'lqetaq twutz Dios, ex xi q'o'n wuq chun kye.

³ Ex attaq juntl angel tuk'a jun tk'wel storak b'inchin tu'n q'anpwaq, ex kub' we' twutz t-altar Dios toj kya'j. Xi q'o'n ma nintz storak, tu'n t-xi q'oyit tib'aj t-altar twutzjo q'uqb'il, junx kyuk'a jni' kyna'j Dios nimil. Ex ikyxjo, atzin altar b'inchin tu'n q'anpwaq.* ⁴ Ex atzin tsib'iljo storak junx kyuk'a jni' kyna'j Dios jax ti'j tq'ob' angel tu'n tjapin tzma twutz Dios. ⁵ Ex atzin angel jaw ttzyu'n tk'wel storak, ex kux tnojsin tu'n txol q'aq' tib'aj t-altar Dios,* ex b'e'x xi t-xo'n tib'aj tx'otx'. Ex b'e'x poq'le q'anqyaq, ex tq'ajq'ojil ntinin wen, ex xloq'lin kya'j nqoptz'aje wen; ex b'e'x tzaj jun kyaqnaj nab'.

Ayetzin chun

* 7:16 Is. 49:10 * 7:17 Sal. 23:1; Ez. 34:23; Jn. 10:1-16 * 8:3 Sal. 26:6;
Is. 56:7 * 8:5 Ex. 30:1; Lv. 16:12; Is. 6:6

⁶ Tb'ajlinxi' ikyjo, ayetzi'n wuq angel, a q'i'ntaq wuq chun kyu'n, b'e'x kub' kyb'inchin kyib', tu'n kyoq'sin kychun.

⁷ Atzin tnejil angel xi toq'sin tchun, ex b'e'x etz saqb'aqin ex q'aq', smo'n tuk'a chiky'*. Ex b'e'x xi xo'n twutz tx'otx'. Ex b'e'x tz'e'yjo toxin tnej tx'otx', junx tuk'a toxin tnej tze, ex tkyaqil k'ul txa'x.

⁸ Atzin tkab' angel xi toq'sin tchun, ex b'e'x tzaj tz'aq toj ttxuyil a' jun ti' tze'nku jun tij wutz, a njulin wen tuk'a taq' q'aq'. Ex atzin toxin tnej ttxuyil a' b'e'x kub' chiky'ix; ⁹ ex jun toxin tnej tkyaqil txuk toj, b'e'x i kyim. Ex jun toxin tnej bark, b'e'x i kub' yuch'j.

¹⁰ Atzin toxin angel xi toq'sin tchun, ex jun ma tij che'w njulin wen tuk'a q'aq', b'e'x tzaj tz'aq tzmax toj kya'j tib'aj toxin tnej a' ajqelin, ex kyib'aj xlok' a'*. ¹¹ Atzin tb'i che'w, Tk'ayil. Ex atzin toxin tnej a' b'e'x ok k'a. Noq tu'n tpajjo tk'ayil a', b'e'x i kyim nimku xjal.

¹² Atzin tkyajin angel xi toq'sin tchun, ex b'e'x ky'ixb'e toxin tnej q'ij ex toxin tnej yaye, ex toxin tnej che'w. lkytzi'n jun toxin tnej kye nchi k'ant toj kya'j b'e'x i kyij toj qxopin. Tu'n ikyjo, nti'taq tqoptz'ajiyil toj toxin q'ij ex toj toxin qniky'in.*

¹³ Ex tzmataq nchin ka'yi'n ti'jjo lu'n, xi nka'yi'n jun t'iw nlipintaq toj niky'jin kya'j. Ex ntq'ma'n tuk'a tq'ajq'ojil twi' kujxix wen: B'isb'ajil, b'isb'ajil, b'isb'ajil kye ite' twutz tx'otx', qu'n ch'ix kyoq'jo oxel chun kyu'n oxel angel.

9

¹ Atzin tjwe'yin angel xi toq'sin tchun, ex xi nka'yi'n jun tze'nku jun che'w otaq tzaj tz'aq toj kya'j, tu'n tkupin

* 8:7 Ex. 9:23-25; Ez. 10:2 * 8:10 Tchi. 9:1 * 8:12 Ex. 10:22-23; Is. 13:10; Ez. 32:7; Jl. 2:10

twutz tx'otx'. Xi q'o'n tal ja te, tu'n tjqetjo kynajb'il kyimnin aj ilqe, a jul te kawb'il, a nimxix t-xe. ² Tej tokx tjqo'njo jul te kawb'il, b'e'x jatz nim sib' toj, tze'nku tsib'il jun jornin te txun nimxix wen. Ex ajo q'ij ex xjaw, b'e'x ok juple kywutz tu'n. ³ Ex tojjo sib', i etz txanin nchi lipin twutz tx'otx'. Ex ayetzi'n txanin xi q'o'n kyoklin, tu'n kyt'x'a'n tze'nqeku sichil ite' twutz tx'otx'.* ⁴ Ex xi q'ma'n kye, tu'n mi txi kywa'n k'ul twutz tx'otx', exsin jni' txaq tze, mixpe a txaq tx'i'x, qala' noq tu'n kyky'ixb'ajtzxjal kyu'n, aye' a nti' kyechil tok ti'j kyplaj, qa te Diosqe.* ⁵ Mi xi q'o'n amb'il kye, tu'n tkub' kyb'yo'n xjal, qala' noq tu'n kyky'ixb'ajtz toj jwe' xjaw, qu'n ajo tkyixk'ojil icyxjo tze'nku tu'n tb'aj jun xjal tu'n jun sichil. ⁶ Me kyojjo q'ij anetzi'n, okla kyjya'xjal tu'n kykyim, me nlay chi kyim, qu'n a kyimin k-elil laq'e kyij'.

⁷ Ayetzi'n txanin ikytaqtzin chi ka'yin tze'nku chej b'antnin kyten, tu'n kyxi' toj q'oj.* Ex q'an ka'yin tib'aj kywi', ex ayetzin kywutz, nyakuj twutz jun xjal. ⁸ Atzin kysmal ikytzi'n tze'nku tsmal kywi'qya; ex ayetzin kyste, tze'nku kyste b'alun. ⁹ Ex ti'j kyk'u'j, attaq jun kutxb'ilte nyakuj kxb'il. Ex tej kylipin, atzin tq'ajq'ojil kyxiky' icyxjo tze'nku tq'ajq'ojil karwaj jk'u'n kyu'n chej, aj kyxi' toj q'oj.* ¹⁰ Ex attaq kyje tze'nku te sichil, a tuk'a kytuch'b'il. Ex atzin kyje attaq kyipin tu'n ky'ixb'ajtzxjal kyu'n toj jwe' xjaw. ¹¹ Ex ayetzi'n txanin attaq jun kynejil, a taq'nil tajaw il tib'aj jul te kawb'il: Abadón tb'i toj kyyol aj Judiy, ex toj kyyol aj Griego, Apolión, a Yuch'il n-ele toj qyol. ¹² O b'aj te tnejil ma nim b'isb'ajil lo. Me atx kab'el na'm kyb'aj.

¹³ Atzin tqaqin angel xi toq'sin tchun, ex nb'i'y jun

* 9:3 Ex. 10:14 * 9:4 Ez. 9:4; Tchi. 7:3 * 9:6 Job 3:21 * 9:7 Jl. 1:6;
2:4-5 * 9:9 Jl. 2:4-5

tq'ajq'ojil twi', a n-etztaq kyojjo kyaje kach, a ite'kxtaq twutzjo altar b'inchin tu'n q'anpwaq, a tokxtaq twutz Dios.* ¹⁴ Atzi'n tq'ajq'ojil tq'ma te tqaqin angel, a q'i'ntaq tchun: Tzaqpi'nqetzjiy kyaje angel, aye' k'lo'nqezma ttzi Nim A' Eufrates.

¹⁵ Ikytzi'n o chi tzaqpete' kyaje angel, tu'n tkub' kyb'yo'n toxin tnej xjal twutz tx'otx'. Aye angel anetzi'n otaq b'ant kyten tekuxixjo xim lo, ex tekuxixjo or lo. ¹⁶ Ex ok nb'i'n kyajlal xo'l q'aq', a xi' tib'aj chej: Attaq lajaj k'al millones.*

¹⁷ Ikytzi'n ok nka'yinji'y chej toj nwutziky'a. Ex ayetaqtzi'n nchi chejin kyib'aj, attaq kolb'il kyk'u'j, kyaq ka'yin, ex txa'x, ex q'an. Ex ayetzin chej, attaq kywi' tze'nku te b'alun, ex toj kytzi n-etztaq q'aq', ex sib', ex tk'ok'jil tz'e'naq. ¹⁸ B'e'x i kyim toxin tnejxjal kyu'njo oxo yajb'il, a i etz toj kytzijo chej. ¹⁹ Qu'n antza ta'taq kyipi'n chej toj kytzi, ex ti'j kyje. Qu'n ikytaqtzin ka'yin kyje tze'nqeku kan, at kywi' tu'n kyky'ixb'ajtzxjal kyu'n.

²⁰ Me ayetzin txqantl xjal, aye' mix i kyime kyu'njo yajb'il lo, mix ajtze ti'j kyanmin, tu'n tkyij kytzaqpi'n tkyaqiljo nb'anttaq kyu'n, a k'ulb'il kywutzjo taq'nil tajaw il, ex kywutzjo twutzb'iyil b'inchin tu'n q'anpwaq ex saqpwaq, ex kxb'il, ex ab'j, ex tze, a aye mib'in chi ka'yin, mib'in chi b'in, ex mib'in chi b'et.* ²¹ Ex mix kyij kytzaqpi'n tu'n kyb'iyin, ex tu'n ktyyu'xin, ex tu'n kyky'a'jin, ex tu'n kyelq'in.

10

Jun angel tuk'a tal netz' u'j b'o'tz'in

* 9:13 Ex. 40:26; Tchi. 8:3 * 9:16 Lajaj k'al millones, 200 millones n-ele.

* 9:20 Sal. 115:4-7; 135:15-17; Dan. 5:4

¹ Ex xi nka'yi'n jun angel nimxix tipin kyja'taq tku'tz toj kya'j b'altz'in toj muj. Attaq jun t-xew kan tib'aj twi'; atzi'n twutz nqoptz'aj wen tze'nku q'ij, ex ayetzi'n tkux, tze'nku tqan q'aq' njulin wen. ² Ex q'i'ntaq jun tal netz' u'j jqo'ntaq toj tq'ob'. Ex xi tq'o'n jun tqan toj tman q'ob' tib'aj ttxuyil a', ex atzin juntl tqan tib'aj tx'otx'. ³ Ex jaw xch'in tuk'a tq'ajq'ojil twi' kujxix wen, tze'nku jun b'alun nweqj. Tej tjaw xch'in angel, b'e'x b'ijte kywi' wuq q'anqyaq. ⁴ Tej t-xi nb'inji'y kywi' wuq q'anqyaq, tu'ntaq tkub' ntz'ib'i'n, me xi nb'i'n juntl yol toj kya'j, a tq'ma we'y: K'u'nkuy toj ttab'la a xkyij kyq'ma'n wuq q'anqyaq, ex mi kub' ttz'ib'i'n.

Tu'n ikyjo, mix kub'e ntz'ib'ini'y jun ti' kyij.

⁵ Atzi'n angel, a xi nka'yin wa'ltaq tib'aj ttxuyil a' ex tib'aj tx'otx', jaw ti'n tman q'ob' toj kya'j. ⁶ Ex kub' tk'lu'n twutzjo a itz' te jun majx, aku b'inchinte kya'j, ex tx'otx', ex ttxuyil a', ex tkyaqiljo at kyoj, ex tq'ma: Nlay txi laq'el tq'ijil qAjaw. ⁷ Qu'n aj tkanin tq'ijiljo twuqin angel, tu'n toq'sin tchun, atzin q'ijjo tu'n tjapin t-xim Dios, a ewintaq te tnejil, ikyxjo tze'nku kyq'ma yolil Tyol Dios ojtxe.*

⁸ Atzi'n tq'ajq'ojil twi', a otaq nb'i'y, a etz toj kya'j, tzaj tq'ma'n juntl majl we'y, ex tq'ma: Ku txi'y. Ex q'inxjiy tal u'j, a jqo'n toj tq'ob' angel, a wa'l tib'aj ttxuyil a' ex tib'aj tx'otx'.

⁹ B'e'x in xi'y tk'atz angel, ex xi nqani'n tu'n ttzaj tq'o'n tal u'j. Ex tzaj ttzaq'win: Q'i'nxa, ex wa'nxa. Ex manyor chi'xla toj ttziy tze'nku ta'l onin, me toj tk'u'ja, b'e'xla kk'ayixil wen.

¹⁰ Xi ntzyunji'y tal u'j toj tq'ob' angel, ex tzaj nwa'n. Ex manyor chi'x toj ntzi'y tze'nku ta'l onin.* Me atzaj te' tb'aj nwa'n, b'e'x k'ayix toj nk'u'ja. ¹¹ Tb'ajlinxi' ikyjo,

* 10:7 Dan. 12:7; Am. 3:7 * 10:10 Ez. 2:8-3:3

tzaj q'ma'n we'y: Il ti'j tu'n t-xi tq'ma'n juntl majl ajo ntq'ma'n Dios te'y kyi'jjo nimku tnam, nimku tx'otx', ex yol ex nmaq kawil.

11

Aye kab'e kujsilte

¹ Ex tzaj q'o'n jun tze we'y te echb'il, ikyxixjo tze'nku ajlaj, ex tzaj q'ma'n we'y:

We'ksa, ex echinkujij a tja Dios, junx tuk'a t-altar.* Ex ajlanqekujij aye' nchi k'ulin antza. ² Me mi kub' techinjiy twi' pe'n ti'jxi ja, qu'n ma txi q'on te' kye', a nya Judiyqe.* Ex kb'ajil kywa'b'in tkyaqiljo tnam xjan toj kab'e toj ox k'al* xjaw. ³ Ex kxel nsma'n kab'e kujsilte wi'ja, tok kyxb'alin te b'isb'ajil. Ex kchi yolil te kujsil te' yol toj 1,260 q'ij. ⁴ Ayetzi'n kab'e kujsilte yol lo, ayetzi'n kab'e tze olivo* ex kab'e xtanko'l ite'ku nwutza, ayi'n Tajaw tkyaqil tx'otx'. ⁵ Ex qa at jun nt-ximin tu'n tkub' b'inchin mib'in kyi'j, ok k-okil q'aq' toj kytzi, tu'n kytz'e'y te jun majx. Ex ikytzin kchi kyimile' aye kyaj tu'n kyb'inchin mib'in kyi'j. ⁶ Me ayetzin kujsil yol lu'n at kyoklin tu'n mi tzaja jb'al kyojjo kyq'ijil, aj kyok ten yolil ti'j Dios.* Ex at kyipin tu'n tx'ixpit a' tu'n tok te chiky',* ex tu'n kyqanin tkyaqil wiq yajb'il tib'aj tx'otx', tze'nku kyaj.

⁷ Me ajtzin tjapin b'ajjo kyaq'in tu'n kyq'o'n yek'b'il, jun ma tij txuk kjawitz tojjo jul te kawb'il, a ma nintz t-xe.* K'wel kyi'j tu'n, ex kchi k'wel b'yo'n tu'n.* ⁸ Ex ayetzin kyxmilil otaq kyim ok kchi kyjel kuḅ'in toj tnam Jerusalén, ja' kub' b'yo'n kyAjaw twutz cruz. Ajo tnam,

* 11:1 Ez. 40:3 * 11:2 Lc. 21:24 * 11:2 Kab'e toj ox k'al, 42 n-ele.

* 11:4 Zac. 4:3, 11-14 * 11:6 1Re. 17:1 * 11:6 Ex. 7:17-19 * 11:7

Dan. 7:3; Tchi. 13:4-7 * 11:7 Dan. 7:21

iky n-ele tze'nku Sodoma exsin Egipto, aye techil ti'jjo tkyaqil nya wen.* ⁹ Ex toj oxe q'ij tuk'a niky'jin, ayetzin xjal twutz tkyaqil tx'otx', a'lchaqx kye kyxe'chil, kyyol ex kytanim, kchi ka'yil kyi'j, ex mi txi kyq'o'n amb'il, tu'n kyku'x muqet. ¹⁰ Ex ayetzi'n itz'qex twutz tx'otx' kchi tzalaje ti'jjo kyimin, ex kxel kysma'n oyaj kyxolx, qu'n aye xjal lo kub' kyb'inchin mib'in kyi'j kykyaqil xjal twutz tx'otx'.

¹¹ Me tb'ajlinxi' oxe q'ij tuk'a niky'jin, ax Dios xi q'o'nte kychwinqil, ex b'e'x i jaw we'ks juntl majl.* Ex ayetzi'n nchi ka'yintaq kyi'j, b'e'x tzaj nim kyxob'il. ¹² Ex ayetzin kab'e kujsil yol, xi kyb'i'n jun tq'ajq'ojil wib'aj toj kya'j, ex ntq'ma'n: Ku kyjatza tzalu'n.

Ex b'e'x i xi' toj muj, tu'n kykanin toj kya'j.* Ex iwle kyu'n kyajq'oj. ¹³ Me tojxjo or anetzi'n, tzaj jun nim kyaqnajab',* ex tu'n tpajjo kyaqnajab', b'e'x tzaj tz'ajjo tlajajin tnejjo tnam, ex b'e'x i kyim wuq mil xjal toj. Ayetzi'n i kyij tuk'a kychwinqil, tuk'a nim kyxob'il, i nimsin tb'i Dios, a Tajaw Kya'j.

¹⁴ Ma b'aj te tkab' b'isb'ajil lo. Me atx juntl ch'ix tul kanin.

A twuqin chun

¹⁵ Atzin twuqin angel xi toq'sin tchun, ex i b'ijte tq'ajq'ojil wi'b'aj kujxix wen toj kya'j, a nkyq'ma'n: Atzin tx'otx', a ja' nkawinetaq tajaw il, ma tz'ok tetzin qAjaw, a Crist, a ja' kkawile te jun majx.*

¹⁶ Ex ayetzin kyaje toj ka'wnaq[†] nejinel, a q'uqleqetaq toj kyq'uqb'il twutz Dios, b'e'x i kub' muk'e twutz tx'otx', ex i k'ulin twutz. ¹⁷ Xi kyq'ma'n:

* 11:8 Is. 1:9-10 * 11:11 Ez. 37:10 * 11:12 2Re. 2:11 * 11:13 Tchi. 6:12; 16:18 * 11:15 Dan. 7:14, 27 † 11:16 Kyaje toj ka'wnaq, 24 n-ele.

Kxel qq'o'n chjonte te'y,
 ay qAjaw ex qMan Dios, a nimxix tipin,
 a attaq te tnejil, ex at ja'lin.
 Qu'n tzaj ttzyu'n tkyaqil tipi'n,
 ex ma txi xkye tu'n tkawi'n tib'aj tkyaqil.
¹⁸ Aye nya nimil b'e'x tzaj kyq'oj.
 Me atzin ja'lin, ma kanin tq'ijil tyab' twi'y.
 Ex atzin paqjo ja'lin,
 tu'n kyok tkyaqil kyimnin toj pa'b'in tu'n.
 Ex kxel tq'o'n chojb'il kyejo taq'nila, aye yolil Tyola,
 junx kyuk'a kykyaqil nimil ti'ja,
 aye' njaw kynimsin tb'i'y,
 exla qa ma nim kyoklin, ex qa mina.*
 Ex kchi k'wel tyuch'injiy toj najin,
 aye nchi yuch'inte twutz tx'otx'.
¹⁹ Tb'ajlinxi' ikyjo, b'e'x jqetjo tja Dios toj kya'j, ex tojjo
 tja q'ancha'lin te' kax, a yek'b'il ti'jjo Kujsb'il Tyol qa
 at Dios kyuk'a Ttanim. Ex b'e'x tzaj xloq'lin kya'j, junx
 tuk'a jun tq'ajq'ojil njumin wen, ex q'anqyaq ex jun nim
 kyaqnaj nab' ex txqan saqb'aqin.*

12

Jun techil toj kya'j

¹ Ex tzaj yek'in jun techil toj kya'j: Jun qya b'altz'in toj
 tqan q'ij, nyakuj tze'nku t-xb'alín, ex tokxtaq xjaw tjaq'
 tqan, ex tuk'a jun toj twi' tze'nku te nim toklin te kab'lajaj
 che'w. ² Me atzin qya lu'n ch'ixtaq tu'n titz'je jun tal,
 ex nweqintaq tu'n tkyixk'ojilk'wal, ex nimx kyixk'oj iky'x
 tu'n, tu'n tul itz'je tal.*

³ Ex tzaj yek'in juntl techil toj kya'j: Jun kyaq txuk ma
 tijxix, iky ka'yín tze'nku xmatx. Ex attaq wuq twi' ex lajaj

* 11:18 Sal. 115:13 * 11:19 Tchi. 8:5; 16:18 * 12:2 Mi. 4:10

tkach,* ex tokxtaq jun toj kywi' tze'nku te nmaq kawil.
⁴ Ex tuk'a tje tzaj tb'altz'in toxin tnej che'w toj kya'j, ex jun paqx tzaj t-xo'n tzmax twutz tx'otx'.* Ex atzin ma tij txuk lo kub' we' twutzjo qya, a kyja'taq tul itz'je tal, noq tu'n t-xi tchyo'njo tal k'wal, akxtaq tul itz'je.

⁵ Me ante qya ul itz'je jun tal q'a,* a tu'ntaq tkawin tib'aj tkyaqil twutz tx'otx' tuk'a nimxix tipin ex tuk'a jun tvar kxb'il.* Ex jun paqx xi q'i'n tal ne'x tzma toj tq'uqb'il Dios.
⁶ Ex atzin qya b'e'x xi oq tojjo tx'otx', a nti' kynajb'ilxjal toj, a ja' otaq b'ante jun tnajb'il tu'n Dios, tu'ntzintla tk'a'chit toj 1,260 q'ij.

⁷ Attaqtzin jun nim jyoj q'oj toj kya'j, a ja' ta'yetaq tnejil angel Miyel kyuk'axjo tuk'a.* Ex ok tilil kyu'n tu'n kyjyon q'oj tuk'a ma tij txuk ex kyuk'a taq'nil. ⁸ Me mix kub'e ti'j Miyel kyu'n, ex mix knete najb'il kye toj kya'j. ⁹ Ikytzi'n, b'e'x etz lajo'n ma tij txuk pe'n, ajo ma' ojtxe kan, a tok tb'i te tajaw il mo qa satanás, ajo nsb'untaq ti'j tkyaqil twutz tx'otx'.* Aku ex kyuk'axjo taq'nil, b'e'x etz xo'n tzmax twutz tx'otx'.*

¹⁰ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nb'i'n jun tq'ajq'ojil kujxix toj kya'j. Ex tq'ma:
 Ma kanin kolb'il ja'lin, tuk'a nim tipin ex Tkawb'il qMan Dios, ja' tu'n tkawine Crist te jun majx.
 Qu'n ma tz'etz xo'n ajo patil kye nimil, ajo npatintaq kyi'j twutz Dios q'ijl ex qniky'in.*

¹¹ Qu'n ma kub' ti'j kyu'n noq tu'n tchky'eljo Jesús, a tal Tal rit,
 ex kub' kyyek'in kynimb'il tuk'a kyyol ex tuk'a kyb'inchb'in,

* 12:3 Dan. 7:7 * 12:4 Dan. 8:10 * 12:5 Is. 66:7 * 12:5 Sal. 2:9
 * 12:7 Dan. 10:13, 21; 12:1 * 12:9 Gen. 3:1-7 * 12:9 Lc. 10:18 * 12:10
 Job 1:9-11; Zac. 3:1

tu'n mix i xob'e tu'n kykyim tu'n tpaj Tb'anil Tqanil.
¹² Tu'npetzi'n, chi tzalajxa kya'j ex kykyaqiljo najleqe toja.
 Me ay b'isb'ajilix kye' ite' twutz tx'otx' exqetzi'n jni' nchi
 kanb'in kychwinqil tib'aj ttxuyil a',
 qu'n ate tajaw il ma ku'tz kyxola tuk'a nim tq'oj, qu'n b'i'n
 tu'n, qa noq jun jte'b'in q'ij at tzalu'n.

¹³ Tej tok tka'yi'n ma tij txuk qa otaq tzaj xo'n twutz
 tx'otx', b'e'x ok lipe ti'jjo qya, a otaq tzul itz'je tal. ¹⁴ Me
 ante' qya b'e'x tzaj q'o'n kab'e t-xiky' tze'nku te t'iw,
 tu'ntzintla tb'ant tlipin, tu'n tkanin tojjo najb'il, a ja' nti'
 kynajb'ilxjal toj, najchaq tk'atzjo txuk, a ja' tu'n tk'a'chit
 toj oxe ab'q'e tuk'a niky'jin.* ¹⁵ Me atzin te ma tij txuk
 b'e'x jatz t-xab'i'n a' toj ttzi, tu'n tb'ant jun nim a',
 tu'ntzintla t-xi iqin qya tu'n, tu'n tkyim. ¹⁶ Me atzin
 te tx'otx' onin ti'jjo qya, qu'n b'e'x xi tqo'n ttzi tu'n t-
 xi tk'wa'n a', a otaq jatz t-xab'i'n ma tij txuk toj ttzi.
¹⁷ Tu'npetzi'n, a ma tij txuk b'e'x tzaj tq'oj ti'jjo qya, ex
 b'e'x xi' q'ojil kyi'jjo taljo qya, aye' nkub' kynimin tkawb'il
 Dios, ex aye ma chi ok lipe ti'jjo Tb'anil Tqanil Jesús tuk'a
 tkyaqil kyanmin. ¹⁸ Ex atzin ma tij txuk kub' we' ttzi
 ttxuyil a'.

13

Juntl txuk njatz toj ttxuyil a'

¹ Ex xi nka'yi'n toj ttxuyil a' jatz juntl txuk ikytzi'n
 tze'nku a ma tij.* At wuq twi' ex lajaj tkach. Ex kyib'aj
 junjun tkach, attaq jun toj kywi' tze'nku te nmaq kawil.
 Ex kyib'aj junjun kywi', attaq jun b'ib'aj tok ti'j, te yasb'il
 ti'j Dios.* ² Me atzi'n txuk, a xi nka'yi'n, ikytzin ka'yi'n
 tze'nku jun ma tij wech, me kyuk'a tqan tze'nku te oso,

* 12:14 Dan. 7:25; 12:7 * 13:1 Dan. 7:3 * 13:1 Dan. 7:8; Tchi. 17:3,
 7-12

ex ttzi tze'nku te b'alun.* Me atzin ma tij txuk, a attaq nej, xi q'o'nte tipi'n juntl, tuk'a nim toklin, ex tkyaqil tkawb'il. ³ Me atzi'n jun twi'jo tkab' txuk attaq jun ky'ixb'ine ti'j, nyakuj otaq kyim, me atzi'n ky'ixb'ine b'e'x q'anj. Tu'npetzi'n, i jaw ka'ylaj tkyaqil xjal twutz tx'otx', ex b'e'x i ok lipe ti'j. ⁴ Tkyaqil xjal i k'ulin twutzjo ma tij txuk tnejil, qu'n tu'n xi tq'o'n tkawb'il te tkab' txuk. Ex ikyxjo, i k'ulin twutzjo tkab' txuk, ex kyq'ma: Mix ti'x jun tze'nku te txuk lo. ¿Ma attzin jun aku q'ojin tuk'a?

⁵ Ex xi q'o'n amb'il tu'n tnimsin tib', ex tu'n tyasin ti'j Dios, ex tu'n tkawin tib'aj tkyaqil twutz tx'otx' toj kab'e toj ox k'al* xjaw. ⁶ Ex ikytzin b'antjo tu'n: Yolin ti'j Dios, ex xo'n yol ti'j tb'i, ex ti'j kya'j, ex kyi'jjo najleqe toj.* ⁷ Ex xi q'o'n amb'il tu'n tq'ojin kyi'j nimil, ex tu'n tkub' kyi'j tu'n.* Ex xi q'o'n toklin tib'aj tkyaqil xjal, a'lchaqx kye kyxe'chiltz, kytanim, kyyol, ex kytx'otx'. ⁸ Tkyaqil xjal kchi k'ulil twutzjo txuk, aye' a nya tz'ib'in kyb'i toj Tu'jil Chwinqil,* a te' tal Tal rit, a kyim, a tze'nkuxtaqjo t-xim Dios, a atxix na'mtaq kub' tch'iysin tkyaqil.

⁹ A'lchaqx kyetz k-okil b'inte lo, b'a'n tu'n tkub' kyb'i'n. ¹⁰ Ankye te' b'antnin ti'j tu'n tkux jpu'n toj tze, il ti'j tu'n tkux jpu'n.

Ex ankye te' b'antnin tu'n tkyim tuk'a kxb'il, il ti'j tu'n tkyim.*

Tu'npetzi'n, ankye te', a at toklin te nimil ti'j Dios, il ti'j tu'n tten tipin ex tnimb'il ti'j toj tkyaqil.

Juntl txuk jatz toj tx'otx'

¹¹ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nka'yi'n kyja'taq tjatz juntl txuk toj tx'otx'. Attaq kab'e tkach tze'nku tkachjo tal tal rit,

* 13:2 Dan. 7:4-6 * 13:5 Kab'e toj ox k'al, 42 n-ele. * 13:6 Dan. 7:8, 25; 11:36 * 13:7 Dan. 7:21 * 13:8 Sal. 69:28 * 13:10 Jer. 15:2

me ikytzin yoli'n tze'nku ma tij txuk. ¹² Ex attaq tkawb'il tze'nku te tkab' txuk, ex kub' tb'inchin tkyaqil toj tb'i. Ex kub' tb'inchin tu'n nim tipin, tu'n kyk'ulin tkyaqilxjal twutz tx'otx' te' a tkab' txuk, a otaq q'anjjo tky'ixlb'in te kyimin. ¹³ Ex kub' tb'inchin nim techil tuk'a tipin, expe b'ant tu'n, tu'n ttzaj q'aq' toj kya'j tu'n tk'u'l twutz tx'otx' kywutzxjal. ¹⁴ Ex noq kyu'n techil, a kub' tb'inchin toj tb'i tkab' txuk, b'e'x i kub' sb'u'n kykyaqiljo xjal twutz tx'otx', a nya nimilqe. Ex xi tq'ma'n tu'n kyb'inchinxjal jun twutzb'iyiljo te nimsb'il tb'i tkab' txuk, a otaq ky'ixb'e twi' tu'n kxb'il, a otaq q'anj. ¹⁵ Ex xi q'o'n tipin txuk lo, tu'n t-xi tq'o'n tchwinqil twutzb'iyiljo tkab' txuk, tu'ntzintla ajo twutzb'iyil tu'n tb'ant tyolin, ex tu'n t-xi tq'ma'n, tu'n kykyim kykyaqiljo a mi xi k'ulin twutz. ¹⁶ Ex ikyxjo, kub' tb'inchin tu'ntzintla kyechitjo tkyaqil xjal twutz tx'otx'. Exla qa at kyoklin mo minaj, exla qa q'ininqe mo qa yajqe, exla qa tajaw aq'untlqe, exla qa aq'nilqe, iltaq ti'j tu'n tok kyechil ti'j tman kyq'ob' mo ti'j kyplaj. ¹⁷ Ex mix a'ltaq aku loq'in, ex tu'n tk'ayin qa nti'taq kyechil tok, a b'ib'aj te txuk, mo tajlal tb'i. ¹⁸ Me taj te lu'n jun nim nab'l. Ankye ma tz'el tniky' te, b'a'n tu'n t-xi tniky'in alkye tajlaljo txuk. Qu'n a tajlaljo txuk ikyxjo tze'nku tajlal ichin, a ikyjo tze'nku lo: 666.

14

Ajo tal Tal rit kyuk'a 144,000 xjal

¹ Ex ikyxjo, xi nka'yinji'y tal Tal rit, ajo Jesús, wa'ltaq twi' wutz Sion, junx kyuk'a 144,000 xjal, a toktaq tb'i tal Tal rit ti'j kyplaj ex tb'i Ttata.* ² Ex jun paqx xi nb'i'n tq'ajq'ojil tzaj toj kya'j, ikytzi'n tze'nku tq'ajq'ojil txqan nim a', mo tze'nku ntinin jun q'ankeyaq kujxix; qu'n atzin tq'ajq'ojiljo chnab', arpa tb'i, a nchinb'ajtztaq kyu'n nim

* 14:1 Ez. 9:4; Tchi. 7:3

xjal. ³ Ex nchi b'itzintaq twutz tq'uqb'il Dios, ex kywutzjo kyaje ajb'il te, ex kywutzjo nejinel, jun b'itz ak'ajxix, a mix a'l juntl aku b'ant tu'n, qala' o'kqexjo ajo 144,000, aye' a otaq chi kotpaj kyxoljo ite'taq twutz tx'otx'. ⁴⁻⁵ Ex ayetzin xjaljo lu'n tz'aqleqe, ex saqxix kychwinqil; mi kub' kyb'inchin aj pajil, ex mix knet jun yol te sb'ub'l toj kytzi,* qala' i xi lipe ti'jjo tal Tal rit toj tkyaqil. Ex ma chi laq'et kyxoljo tkyaqilxjal twutz tx'otx', tu'n kyok tze'nku jun oyaj te tnejil twutz awal twutz Dios ex twutzjo tal Tal rit.

Ayejo oxo angel

⁶ Ex ikyxjo, xi nka'yi'n jun angel nlipin twutz kya'j, ex xi tq'ma'n Tb'anil Tqanil qMan kye kykyaqil xjal, a'lchaqx kye kyt'otx', kyxe'chiltz, kyyoltz, ex kytanim. ⁷ Ex nyolintaq tuk'a jun tq'ajq'ojil twi' kuj, ex chi' kyjalu'n: Chi xob'a te Dios, ex kynimsinksa tb'i, qu'n ma kanin tq'ijil, tu'n kyok tkyaqilxjal toj pa'b'in twutz. Chi k'uli'n twutzjo ax kub' b'inchinte kya'j ex tx'otx', ttxuyil a', ex jni' xlok' a'.

⁸ Ex xi lipe juntl angel, a xi tq'ma'n: Ma kub' tz'aq nim tnam Babilonia te jun majx,* qu'n ma chi tx'ujtexasal tu'n, toj tkyaqil twutz tx'otx', tu'n tkyaqil tachb'il.

⁹ Ex xi lipe jun toxin angel, a ntq'ma'n tuk'a tq'ajq'ojil twi' kujxix: Qa at jun ma k'ulin twutzjo ma tij txuk, mo twutzjo twutzb'iyil, ex qa ma txi ttziyin, tu'n tok techil ti'j tplaj, mo ti'j tman q'ob', ¹⁰ okla k-iky'ixjo chojb'il tu'n, kywutzjo angel, a xjanqe, ex twutzjo tal Tal rit, a tuk'a q'aa' ex tz'e'naq te jun majx.* Ajo chojb'il lo, a tyab' twi' Dios, a ktzajil tq'o'n tze'nku jun k'wab'j, a il ti'j tu'n t-xi kyk'wa'n, a nya smo'n twutz tuk'a jun ti'.* ¹¹ Ex atzin tsib'iljo a k-iky'ix kyu'n, kjawix te jun majx,* ex nti' oyb'il

* 14:4-5 Sof. 3:13

* 14:8 Is. 21:9; Tchi. 18:2

* 14:10 Gen. 19:24

* 14:10 Is. 51:17

* 14:11 Is. 34:10

ti'j q'ijl ex qniky'in kyejo i k'ulin twutzjo ma tij txuk, ex ti'jjo twutzb'iyil, exqetzi'n xi kytziyin tu'n tok kyechil, a tb'i.

¹² Tu'npetzi'n, aye nimil, a nkub' kynimin tkawb'il Dios, il ti'j tu'n kywe'xix kuj toj kynimb'il.

¹³ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nb'i'n jun tq'ajq'ojil tzaj toj kya'j tq'ma we'y: Tz'ib'inkujijy lu'n: Ky'iwlinqexixjo aye kchi kyimil ja'lin ex yajxi, aye' nimilqe ti'j qAjaw.

Twutzxixjo lo, chi Xewb'aj Xjan. Ok chi ajlal ti'jjo kyaq'inch. Ex ajo kyaq'in k-yek'il te' kynimb'il, aj kyxi' toj pa'b'in twutz Dios.

Ma pon tq'ijil tyab'xix twi' Dios

¹⁴ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nka'yi'n jun muj sjanin wen, ex q'uqlekxtaq jun xjal tib'aj, a ikyx ka'yin tze'nku Tk'wal Ichin.* Ex tokxtaq jun toj twi', a b'inchin tu'n q'anpwaq, te jun yek'b'il, qa otaq kub' ti'j tkyaqil tu'n. Ex q'intaq jun semil tu'n, a at tste wen. ¹⁵ Ex etz juntl angel toj tja Dios toj kya'j, ex tzaj tq'ma'n tuk'a tq'ajq'ojil twi' kuj, te a q'uqletaq tib'aj muj: Atzin ja'lin, q'intzjiy tsemila ex jo'nksjiy nimil twutz tx'otx' tu'n kyok chmet tze'nku awal, a ma q'anix.*

¹⁶ Ante' q'uqlekxtaq tib'aj muj, b'e'x xi tnuqpin tq'ob' tib'aj tx'otx', ex jaw tchmo'n nimil.

¹⁷ Ex etz juntl angel toj tja Dios toj kya'j, ex ikyxjo q'i'ntaq jun tsemil attaq tste wen. ¹⁸ Ex etz juntl angel twutz t-altar Dios toj kya'j, a nejinel tib'aj q'aq', ex tzaj ttxko'n tuk'a tq'ajq'ojil twi' kuj a angel q'i'ntaq tsemil, a at tste wen: Q'inktz tsemila, a at tste wen, ex chmonksjiy tkyaqil xjal twutz tx'otx', a nya nimil, tze'nku junjun tq'ob' uv, a ma q'anix.

* 14:14 Dan. 7:13 * 14:15 Jl. 3:13

¹⁹ Ex b'e'x xi tnuqpin tq'ob' tib'aj tx'otx', ex jaw tchmo'n xjal anetzi'n, ex b'e'x i kux tq'o'n toj jyoj q'oj, tze'nku jun jitz'b'il ta'l twutz uv, tu'n tex yitz'et. Ajo jitz'b'il lo jun yek'b'il ti'j tyab' twi' Dios. ²⁰ Atzin jyoj q'oj, antza b'aje ti'jxi tnam.* Ex kyu'n jni' kyimnin, etz ajqelin chiky' japin tzma ti'j ttzi jun chej, ex pon piq'j jwe'lajaj toj jun mutx' ajlab' ti'jile tnam.*

15

Ayejo wuq angel tuk'a wuq ky'ixsb'ajil

¹ Xi nka'yi'n juntl techil nimxix toj kya'j, tu'n kyjaw ka'ylajxjal ti'j. Atzin techiljo lo: Wuq angel tuk'a wuq ky'ixsb'ajil, a ja' tu'n tjapin b'aj tyab' twi' Dios twutz tx'otx'. ² Ex xi nka'yi'n jun ti' tze'nku ttxuyil a', a nqoptz'aj tze'nku ka'yb'il wutzb'aj, ex smo'n tuk'a q'aq'. Ex wa'ltaq txqan xjal ttxlaj, aye otaq chi kanb'in ti'j ma tij txuk ex ti'j twutzb'iyil, ex ti'jjo tajlal tb'i. Ex q'i'n arpa kyu'n, a otaq xi tq'o'n Dios kye. ³ Ex i b'itzin ti'jjo tb'itz tal Tal rit ex te Moisés, a taq'nil Dios.* Ex kyq'ma:

Ay qAjawa Dios nimxix tipi'n,
ex te ka'yb'ajilxjo tkyaqil tb'inchb'i'n;
ex jikyin ex twutzqexixjo ayejo tumil,
qu'n Ay, Kawil tib'aj tkyaqil tnam.

⁴ ¿Ankye jun nlay jaw xob' te'y, Ay qAjawa?

¿Ex ankye jun nlay jaw nimsin te tb'iy?*

Qu'n o'kx te' xjanxix.

Ex tkyaqil tnam twutz tx'otx' tzul tk'atza k'ulil te'y,
qu'n tkyaqil taq'nb'i'n tz'aqlexix, ex ma q'anchar'lix.*

* 14:20 Is. 63:3; Tchi. 19:15 * 14:20 Jwe'lajaj toj jun mutx' ajlab', 75 leguas (mo 300 kilómetros) n-ele toj kastiy. * 15:3 Ex. 15:1-18 * 15:4 Jer. 10:7 * 15:4 Sal. 86:9

⁵ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nka'yi'n toj kya'j, xi jaqle ja, a ja' najle Dios.* ⁶ Ex tojjo ja, b'e'x i etz wuq angel, a q'intaqjo wuq ky'ixsb'ajil kyu'n. Ex toktaq kyxb'alin tz'umin ex tb'anilx wen. Ex toktaq tk'alb'il kyk'u'j b'inchin tu'n q'anpwaq ex japine tzma ttzi kyk'u'j. ⁷ Ex atzin jun kyxoljo kyaje ajb'il twutz tq'uqb'il Dios, xi tq'o'n teyile junjun wuq angel jun laq b'inchin tu'n q'anpwaq, nojnin tu'n tyab' twi' Dios, a itz'x te jun majx. ⁸ Ex ajo tja Dios toj kya'j, b'e'x noj tu'n sib', a tzajnin ti'jjo tqoptz'ajiyil tipin Dios.* Ex mix a'l jun aku b'ant tu'n tokx, tzmaksi' te' tjapin b'aj wuq ky'ixsb'ajil, a q'i'ntaq kyu'n wuq angel.

16

Aye wuq laq te ky'ixsb'ajil

¹ Ex xi nb'i'n jun tq'ajq'ojil twi' kujxix, a etz toj tja Dios toj kya'j. Xi tq'ma'n kye wuq angel kyjalu'n: Ku kyxi'y qolte tib'aj tx'otx' a wuq laq, a nojnin tu'n tyab' twi' Dios.

² Ex atzin tnejil angel xi tqonjo tlaq tib'aj tx'otx'. Ex kyib'ajjo kykyaqiljo xjal, a toktaq techiljo ma tij txuk kyij, exqetzi'n aye nchi k'ulintaq twutzjo twutzb'iyil, b'e'x etz jun tx'a'k kyij, a nya wen ex manyor taq'linx.*

³ Ex atzin tkab' angel xi tqonjo tlaq tib'aj ttxuyil a', ex b'e'x okjo a' te chiky' tze'nku tchky'el jun kyimnin. Ex b'e'x i b'aj kyimjo tkyaqiljo najleqetaq toj.

⁴ Ex atzin toxin angel, xi tqonjo tlaq kyib'aj nim a' ex jni' xlok' a', ex b'e'x chiky'ix kywutz.* ⁵ Ex xi nb'i'n ajo angel nejinel te a', ex tq'ma:

Tz'aqlexix te', tu'n ma kawi'n ikyjo, Ay Dios xjanxix, a itz'x ja'lin ex te tnejil, qu'n ikytzin t-ximji'y kyib'aj.

* 15:5 Ex. 38:21 * 15:8 Ex. 40:32-35; 1Re. 8:10-11; 2Cr. 5:13-14; Is. 6:4

* 16:2 Ex. 9:10 * 16:4 Ex. 7:17-21

⁶Qu'n tu'n ma tz'el kychky'eljo aye nimilqe, ex aye ma chi yolin ti'ja.

Me atzin ja'lin, ma txi tq'o'njiy chiky' te t-xel, tu'n t-xi kyk'wa'n.

Qu'n ikytzin nkyqani'n tu'n kyb'inchb'in nya wen ti'ja.

⁷Ex xi nb'i'n tq'ajq'ojil t-altar Dios, a tq'ma: Ikytzi'n Tata Dios, a nimxix tipi'n. Ma kawi'n tuk'a tumil twutzixix ex tz'aqlexix.

⁸Ex atzin tkyajin angel xi tqonjo tlaq tib'aj q'ij, ex xi q'o'n toklin q'ij tu'n kytz'e'yxjal tu'n, tuk'a q'aq'. ⁹Ex kykyaqilxjal i b'aj tz'e'y kujxix wen, me nti' ajtz ti'j kyanmin, ex mix i nimsin tb'i Dios, a at toklin kyib'aj kykyaqil ky'ixsb'ajil lo, qala' i yolb'in ti'j.

¹⁰Ex atzin tjwe'yin angel xi tqonjo tlaq tib'aj tq'uqb'iljo ma tij txuk ex atzin tkawb'il b'e'x kyij toj qniky'in.* Ex ayetzin xjal i ok ten b'a'lte kyaq' tu'n tkyixk'ojil, ¹¹me mix tu'n ikyjo, mix ajtze ti'j kyanmin tu'n kyb'inchin nya wen, a nb'anttaq kyu'n. Qala', i yolb'in ti'j Dios te toj kya'j kujxix wen, tu'n tpajjo tkyixk'ojil exsin tkyixk'ojil tx'a'k kyij.

¹²Ex atzin tqaqin angel xi tqonjo tlaq tib'ajjo ma tij nim a', Eufrates tb'i, ex atzin nim a', b'e'x tzqij,* tu'n tjqet jun b'e kye nmaq kawil, junx kyuk'a kyxo'l q'aq', aye' i tzaj te elnix. ¹³Ex i nli'y oxe taq'nil tajaw il, nyakuj xulma'qe, i etz toj ttzi ma tijxix txuk, a iky ka'yin tze'nku xmatx, ex toj ttzi tkab' txuk, ex toj ttzi toxin txuk, a ok tq'o'n tib' te jun yolil Tyol qMan. ¹⁴Ayejo taq'nil tajaw il lo, a nimtaq techil nb'ant kyu'n te sb'ub'l, ex tu'n kyjaw ka'ylajxjal kyij. Ex i etz chmol te tkyaqiljo nmaq kawil twutz tx'otx', junx kyuk'a tkyaqil kyxo'l q'aq', tu'ntzintla kyq'ojin toj nintz tq'ijil Dios, a nimxix tipin.

* 16:10 Ex. 10:21 * 16:12 Is. 11:15-16

¹⁵ Tu'npetzi'n, tzaj tq'ma'n Jesús: Kyka'yinktzi'n, loqin chin ul, a nti' b'i'n kyu'n, tze'nku jun ileq'.* Tu'npetzi'n, ky'iwlinqexixla kye', aye' ma chi tzaj sak'paj toj kynimb'il, ex ma b'ant kyten, tu'ntzin mi chi ele toj kytx'ixew, tze'nku jun xjal nb'eteje x̄b'iq kywutz txqantl.

¹⁶ Ex aye oxe taq'nil tajaw il i etz chmol te tkyaqiljo nmaq kawil tojjo tx'otx' Armagedón,* a n-ele toj kyyol aj Judiy.

¹⁷ Ex atzin twuqin angel xi tqonjo tlaq toj kyq'iq', ex tzmax ja' najle Dios toj kya'j, tzaj jun tq'ajq'ojil kujxix wen, ex tq'ma: Ma japin b'aj ja'linch. ¹⁸ Ex b'e'x tzaj qoptz'aj xloq'lin kya'j, ex txqan tq'ajq'ojil ntinin wen, ex poq'le q'anqyaq. Ex b'e'x tzaj lu'lin tx'otx' tu'n jun kyaqnaj nab',* a nimxixtl tze'nku tkyaqil kyaqnaj nab' atxix ojtxe. ¹⁹ Ex tzaj tna'n Diosjo nim tnam Babilonia, tu'n kyxi tkawin tuk'a nimxix tyab' twi', tze'nku tu'n t-xi tq'o'n jun k'wab'j, k'axix wen, a il ti'j tu'n t-xi kyk'wa'n, a nya smo'n twutz tuk'a jun ti'.* Ex ajo nim tnam, b'e'x kub' pax toj oxe elnin, ex tkyaqil tnam twutz tx'otx' b'e'x i tzaj yuch'j. ²⁰ Ex tkyaqil tx'otx' toj ttxuyil a' b'e'x i xi mulq'aj, ex jni' wutz, b'e'x i b'ajel naj.* ²¹ Ex b'e'x tzaj tz'aq kyib'ajxjal nim saqb'aqin toj kya'j, b'alaqa wajxaq almud talil junjun.* Me ayetzinxjal, b'e'x i b'aj ok ten yasil ti'j Dios, noq tu'n tpajjo nim saqb'aqin, qu'n nimxixjo ky'ixsb'ajil tu'njo lo.

17

Jun kawb'il tib'ajjo qya, a ky'a'jil

¹ Ex tzajtzin jun kyxoljo wuq angel, a tzyul te' wuq laq, ex tzaj tq'ma'n we'y: Ku tzaja, ex kxel nyek'inji'y tkawb'il

* 16:15 Mt. 24:43-44; Lc. 12:39-40; Tchi. 3:3 * 16:16 2Re. 23:29; 2Cr. 35:22 * 16:18 Tchi. 8:5; 11:13, 19 * 16:19 Is. 51:17 * 16:20 Tchi. 6:14 * 16:21 Ex. 9:23-24; Tchi. 11:19

Dios, a kujxix wen, a ktzajil tib'ajjo qya, a manyor ky'a'jil, a q'uqlek kyib'ajjo ma nintz a'.^{*} ² Kykyaqil nmaq kawil te twutz tx'otx' o chi ky'a'jin tuk'a, ex kykyaqiljo najleqe twutz tx'otx' ma chi ok aj pajil tuk'a, nyakuj ma txi tx'ujte tuk'a q'e'n.*

³ Attaq tipin Xewb'aj Xjan wib'aja, ex toj jun wutziky'a nli'y, ex ajo angel xi q'i'n we'y tojjo tx'otx', a nti' ky-najb'ilxjal toj. Antza, oke nka'yi'n jun qya iqintaq tu'njo ma tij txuk kyaq ti'j, a ja' tz'ib'intaq ila' b'ib'aj ti'j, te yasb'il ti'j Dios.* Ex attaq wuq twi' ex lajaj tkach. ⁴ Atzin qya lu'n toktaq t-xb'alin, tze'nku t-xb'alin q'inin, kyaq ka'yin. Ex nojnin ti'j tu'n q'anpwaq, ex ila' wiq tal ab'j ntz'iltz'in wen. Ex q'i'ntaq jun vas toj tq'ob' b'inchin tu'n q'anpwaq, nojnin kyuk'a jni' til ex tkyaqil ttz'ilil tky'a'jb'in.* ⁵ Ex toktaq jun b'ib'aj ti'j tplaj, a mix a'l aku tz'el tniky' te, a ntq'ma'n:

A nim tnam Babilonia, a kynana kykyaqil ky'a'jil, ex ttxuyil jni' ttz'ilil kyachb'ilxjal twutz tx'otx'.

⁶ Ex el nniky'a te qa otaq tx'ujte qya tu'n kychky'eljo nimil ti'j Jesús, aye' a otaq chi kyim, noq tu'n tpajjo i yolin ti'j.

Atzaj te' tok nka'yinji'y lu'n, b'e'x in jaw ka'ylaja. ⁷ Tu'npetzi'n, b'e'x tzaj tq'ma'n angel we'y: ¿Tiqu'n njaw ka'ylaja? Kxel nchiky'b'i'n te'y a t-xilin qya, a mix a'l n-el tniky' te, exsin ma tij txuk, a iqilte, a at wuq twi' ex lajaj tkach.

⁸ Atzin ma tij txuk, a ma tli'y, atzi'n a attaq ojtxe, a nti' ja'lin, me il ti'j tu'n tjatz juntl maj tojjo jul te kawb'il, a nimxix t-xe, a na'mtaqx txi' toj najin te jun majx.* Ex ayetzi'n ite' twutz tx'otx', b'e'x kchi jawil ka'ylaj, aj tok

* 17:1 Jer. 51:13 * 17:2 Is. 23:17; Jer. 51:7 * 17:3 Tchi. 13:1 * 17:4

Jer. 51:7 * 17:8 Dan. 7:3; Tchi. 11:7

kyka'yin ma tij txuk, a attaq ojtxe, a nti' ja'lin, me il ti'j tu'n tul juntl majl. Aye xjal lo, nya tz'ib'in kyb'i tojjo Tu'jil Chwinqil, a atxix te' ttzaj tch'iysin Dios twutz tx'otx'.*

⁹ Me taj te lu'n jun nim nab'l kye' kyaj tu'n tel kyniky' te: Ayetzi'n wuq twi', ntyek'in wuq wutz, a ja' q'uqle qya tib'aj. Ex ikyxjo nyek'in wuq nmaq kawil. ¹⁰ Kyxoljo wuq, at jwe' ma chi icy', ex jun nkawin ja'lin, ex juntl na'm tul. Me ajtzin tuljo a na'm tul kyxoljo wuq, nya nim tqan ktenb'il. ¹¹ Ex ante ma tijxix txuk, a attaq ojtxe, me a nti' ja'lin, atzin twajxaqin nmaq kawil, ikyxjo tze'nku wuql nmaq kawil. Ex kxe'l toj najin te jun majx.

¹² Me ayetzin lajaj tkach, a ma tli'y, ayetzi'n lajaj nmaq kawiljo, a na'm t-xi xkye tu'n kykawin.* Me ok ktzajil q'o'n kyoklin te kawil junx tuk'a ma tijxix txuk, me noq te jun paq. ¹³ Ayetzi'n lajaj nmaq kawil kchi kyjel toj wen, ex kxel kyq'o'n kyoklin ex kykawb'il teyile junjun tejo ma tijxix txuk. ¹⁴ Ex ok chi q'ojil ti'jjo Jesús, a tal Tal rit. Me ante Jesús k'wel kyij' tu'n, qu'n a te' Tajaw kyib'aj tkyaqil tajaw, ex Kawil tib'aj tkyaqil kawil. Ex ayetzi'n ite' tuk'a o chi txket, ex o chi jaw sk'o'n tu'n Dios, ex o chi ok lipe ti'j te jun majx.

¹⁵ Ex tzaj tq'ma'nl angel we'y: Ex ayetzi'n ma nintz a' o chi tli'y, a ja' q'uqleksi' a ky'a'jil, ayetzi'n tnamjo, ex xjal, ex kyyol, ex jni' tx'otx'. ¹⁶ Ex ayetzi'n lajaj tkach i tli'y ti'jjo ma tij txuk, ayexjo lajaj nmaq kawil, ex ajo ma tij txuk, ok k-elil kyiky'injo qya, a ky'a'jil. Ex kyjel kytzaqpi'n x'b'iq, ex kxel kychyo'n tchib'jil, ex k'wel kypatin tu'n q'aq'. ¹⁷ Qu'n ate Dios k'welix q'onte toj kyanmin tu'n tkub' kyb'inchin tze'nku taj. Noq tu'n kykyij lajaj nmaq kawil toj wen, tu'n t-xi kyq'o'n kyoklin te ma tij txuk, tzmaxi' aj

* 17:8 Sal. 69:28 * 17:12 Dan. 7:24

tjapin tze'nkuxjo o tq'ma Dios ti'j tkawb'il tib'ajjo qya, a ky'a'jil.

¹⁸ Atzin qya, a ma tli'y, atzi'n nmaq tnamjo a nkawin tib'ajjo tkyaqil nmaq kawil twutz tx'otx'.

18

B'e'x naj tnam Babilonia

¹ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nka'yi'n juntl angel, kyja'taq tku'tz toj kya'j tuk'a nim tkawb'il, ex ante tx'otx' b'e'x qoptz'aj tuk'a tqoptz'ajiyil. ² Ex tuk'a tq'ajq'ojil twi', xi tq'ma'n kujxix wen:

Ma kub' tz'aq nim tnam Babilonia te jun majx a aj ky'a'jil,*
ex ma tz'ok te kyja taq'nil tajaw il, ex te kytxu tkyaqil ajb'il te. Ex ma tz'ok te kypaqb'il pich', a nya wenqe, ex manyor tz'ilqe.*

³ Qu'n tkyaqilxjal twutz tx'otx' ma txi kyq'on kyib' toj ky'a'jin, tze'nku tu'n kytx'ujte tuk'a tkyaqil kyachb'il, a kub' b'inchit toj tnam anetzi'n.

Tkyaqil nmaq kawil twutz tx'otx' ma chi ky'a'jin tuk'a, ex kykyaqiljo xk'amil ma chi q'inimix noq tu'n kyk'a'xjil ma wi'yin kyu'n aj Babilonia; xb'ajxi kylaq'o'n te kytzeqb'il.

⁴ Ex xi nb'i'ntla juntl tq'ajq'ojil twi' tzaj toj kya'j, ex tq'ma: Ku kyetza tojjo tnam lo, ayi'y ma chi oka te Ntanima, tu'ntzin mi chi b'inchini'y il kyuk'a, ex tu'ntzin mi pon kanin ky'ixsb'ajil kyib'aja, tze'nku kye.*

⁵ Qu'n atzin nim kyil nyakuj ma jaw ch'uqit tzmax toj kya'j.* Ex ma tzaj tq'oj Dios ti'j kyil.

⁶ Kyq'onxa t-xel kyejo xjal aj Babilonia, tze'nku ma tzaj kyq'o'n kye txqantl.

* 18:2 Is. 21:9 * 18:2 Is. 13:21; Jer. 50:39 * 18:4 Is. 48:20; Jer. 50:8

* 18:5 Jer. 51:9

Ex kychjonxa kab'e maj t-xel tze'nkuxjo ntqanin.*

Ajo kyachb'il xi kysuqin kyexjal, ma tz'ok te nim kyil,
tze'nku jun k'wab'j k'axix wen.

Atzin ja'lin, kyq'onxa juntl kyk'wa' kab'e maj k'axixtl
tze'nku xkub' kyb'inchin kye txqantl.

⁷ Kyq'onxa yajb'il, tu'n tiky'x kyu'n, tze'nkuxjo otaq txi
kyq'o'n kyib' nej, tu'n kynimsin kyib', ex tu'n
kytzeqin ti'j tkyaqil. Qu'n ma kub' kyximin toj
kyanmin:

Loqin we q'uqleqi'n tzalu'n tze'nku jun qya kawil,
qu'n nya o kyim we wuk'a. Ex nlayxla chin b'isin
we', chi'.

⁸ Tu'npetzi'n, toj jun q'ij, ktzajil ky'ixsb'ajil kyi'j: Aye
kyimin, yajb'il kyi'j ex wa'yaj.*

Ex ajo kytanima ktz'e'yil tu'n q'aq'.

Qu'n ate Dios, a qAjaw, a Kawil kyib'aj, nimxix tipin.

⁹ Ayetzi'n nmaq kawil twutz tx'otx', aye' xi ky'a'jin ex
xi ten tojjo tzeqb'il kyuk'a xjal toj tnam Babilonia, okxla
kchi oq'il, ex kchi lab'il ti'j, aj t-xi kyka'yin tsb'eljo tnam,
aj tb'aj tu'n q'aq'. ¹⁰ Ex okla kchi kyjel ten najchaq tu'n
kyxob'il ti'jjo kawb'il, ex ok kyq'ma':

Ay, b'isb'ajilxla te tey, ay, nim tnam Babilonia, ajo attaq
nim tipi'n. Qu'n noq toj jun paqx s-ul tkawb'il Dios
tib'aja.*

¹¹ Ex ayetzi'n k'ayil twutz tx'otx', ex okxla kchi oq'il,
ex kchi lab'il ti'jjo tnam lo, qu'n mix a'l kxel laq'onte jni'
kyk'a'xjil, a attaq: ¹² Nim kyiqitz te q'anpwaq ex saqpwaq,
tkyaqil wiq ab'j ntz'iltz'in wen, tu'n tokx te kyuxjal, ex
jni' a wi'yil, a jatz toj ttxuyil a', a perlas tb'i, ex jni'
xb'alin tz'umin ex tb'anilx wen, ex seda, a ila' wiq ka'yin,
tze'nku kyaq, ex manyor wi'yilxix; ex nim kyiqitz te tz'lan

* 18:6 Sal. 28:4; 137:8; Jer. 50:29 * 18:8 Is. 47:8-9 * 18:10 Ez. 26:16-18

tb'anilxix, ex kykyaqil wiq ti' b'inchin tu'n tste ma tij txuk a tzajnin najchaq, ex tu'n tze tb'anil, ex tu'n q'anxeb'il ex tu'n kxb'il; ex jni' kyiqitz tb'anil ab'j te b'inchb'il ja; ¹³ ex jni' kyiqitz canela, ex tkyaqil wiq k'ok'jsb'il, ex pon, ex jupsb'il, ex ila' wiq q'anb'il, ex q'e'n, ex aseyt, ex tuk'ax jarin che'n wen, ex triy; ex ikyxjo tzaj ky'i'n chej, a njax kyiqitz, ex rit, ex b'a'n chej, ex iqb'il q'inin, ex majqexpe tal xjal, tu'n kyxi k'ayit, tu'n kyok te aq'nil te jun majx. ¹⁴ Ex kxel kyq'ma'n te tnam lu'n:

Atzin ja'lin, nti' tkyaqiljo lob'j, a tb'anilx wen, a npontaq tk'u'ja ti'j.

Ex tkyaqiljo tq'inimila, ex jni' tzeqb'il, a attaq, ma naj te jun majx.

¹⁵ Ex ayetzi'n k'ayil, a ma chi suqin tkyaqiljo lo, b'e'x i q'inimix tu'n tpwaqjo tnam lo, okla kchi kyjel ten najchaq tu'n kyxob'il ti'jjo kawb'il, ex okla kchi oq'il, ex ok kchi lab'il, ¹⁶ ex okla kyq'ma':

Ay, b'isb'ajil tejo nim tnam Babilonia.

Ikytaqtzi'n tze'nku jun qya, toktaq t-xb'alin, tz'umin ex wi'yilxix, a kyaq ka'yin, ntilk'aj wen tu'n q'anpwaq ex tkyaqil wiq ab'j ntz'iltz'in wen.

¹⁷ Ex te jun paqx ma najjo q'inimil lo.

Ex tkyaqiljo nejinel toj bark, exqetzi'n xjal, a iqintaq kyu'n, ex jni' nchi aq'nin toj, ex kykyaqiljo nchi kanb'in tib'aj ttxuyil a', kchi kyjel ten najchaq. ¹⁸ Ex aj t-xi kyka'yin tsb'eljo q'aq' te yuch'b'il ti'jjo tnam, kxel kyxch'i'n: ¿Ma attaqtzin juntl tnam attaq tze'nku a nim tnam lo? ¹⁹ Ex jax kychto'n quq tib'aj kywi' te jun yek'b'il ti'jjo lab'il, ex nchi oq', ex nchi jaw xch'in:

Ay, b'isb'ajil tejo nim tnam. Tu'n nim tq'inimila, ma chi q'inimix tkyaqiljo a attaq kybark toj ttxuyil a'.

Ex noq toj jun paqx, ma kub' yuch'j te jun majx.*

* 18:19 Ez. 27:25-26

²⁰ Me chi tzalajxa ti'jjo yuch'b'il ti'jjo tnam lo, ayi'y toj kya'j: Ayi'y nimil, ex ayi'y tsanjil Jesús, ex jni' yolil Tyol Dios.

Qu'n ma kawin Dios kyib'ajjo xjal toj tnam lo, te t-xeljo tkyaqil otaq kub' kyb'inchin kyi'ja.*

²¹ Ex tzaj jun angel nim tipin, ex ja ti'n jun ma tij ab'j, tze'nku jun ab'j te cheb'l triy, ex jun paqx xi t-xo'n toj ttxuyil a', ex tq'ma te tnam:

Ex ikytzin kxela xoyite' tzma kumnix, ay tnam Babilonia, ex knajila te jun majx.*

²² Ex nlayxla b'ijte toja, ajo chnab' arpa, ex xux, ex chun,* nixpe alkye jun aq'nil.

Ex nlayxla b'ijte tq'ajq'ojil ab'j cheb'l triy.

²³ Ex nlayxla k'antl tzaj toja.

Ex mix jtojx tu'n tb'ijte chnab' te mejeb'lin,*

exla qa aye k'ayil toja, i ok te nmaq xjal te twutz tx'otx'.

Qu'n noq tu'njo tyuxb'i'n, i kub' tsb'u'nejij kyqaqilxjal twutz tx'otx'.

²⁴ Qu'n tojjo tnam lo ma knetjo kychky'eljo yolil Tyol Dios, junx kyuk'a jni' nimil, ex kykyaqiljo i kub' b'yo'n twutz tkyaqil twutz tx'otx'.*

19

¹ Tb'ajlinxi' ikyjo, xi nb'i'n jun tq'ajq'ojil nyakuj tq'ajq'ojil twi' nimku xjal toj kya'j. Nkyq'ma'n:

¡Aleluya! Nimxitjo tb'i qMan Dios; ajo kolb'il, ex tqoptz'ajiyil ex nimxix tipin, qu'n teqe te qMan Diosjo.

² Qu'n nkawin jikyinxix wen ex twutzxix.

* 18:20 Jer. 51:48

* 18:21 Jer. 51:63-64; Ez. 26:21

* 18:22 Ez. 26:13

* 18:23 Jer. 25:10

* 18:24 Jer. 51:49

Qu'n ma kawin kujxix wen tib'ajjo qya, a ky'a'jil, qu'n ma
chi najxjal tu'n, tu'njo tky'a'jb'in ex tkyaqil wiq il
kub' tb'inchin kyuk'a.

Ma tzaj tq'o'n Dios t-xel tejo qya, tu'njo otaq chi kub'
tb'yo'n aye taq'nil, noq tu'n tpajjo Tb'anil Tqanil.*

³ Ex jun paqx tzaj kyq'ma'n juntl majl:
¡Aleluya! Nimxitjo tb'i qMan Dios.

Qu'n b'e'x xi q'o'n qya lo toj q'aq' te jun majx,
ex ajo tsib'il nlayx kub' qen.*

⁴ Ex ayetzi'n kyaje toj ka'wnaq* nejinel, exqetzi'n kyaje
ajb'il twutz tq'uqb'il Dios, i kub' muk'e tzmax twutz
tx'otx', ex i k'ulin twutz Dios, ajo q'uqletaq toj tq'uqb'il.
Ex kyq'ma: Nimxit tb'iy. lkyxitjo. ¡Aleluya!

⁵ Ex b'ijte tzmax toj tq'uqb'il toj kya'j, jun tq'ajq'ojil
twi', a ntq'ma'n:

Kynimsinksa tb'i qDios, kykyaqila nchi ajb'i'n, ex at
tchewil Dios kyi'ja, exla qa nmaq xjal mo minaj.*

⁶ Ex xi nb'i'n nyakuj tq'ajq'ojil twi' txqan xjal, mo
tze'nku ntinin nim a', mo tze'nku q'ankeyaq npoq'le wen.*
Ex tq'ma:

¡Aleluya! Ma txi xkye tu'n tkawin te jun majx a qAjaw, a
qDios nimxix tipin. ¡Nimxitjo tb'!

⁷ Qo tzalajx, ex qo tze'je, ex qq'onx nimb'il te.

Qu'n ma kanin tq'ijiljo mejeb'lin te tal Tal rit.

Ex atzin t-xu'jil ma b'ant tten.

⁸ Ex ma txi q'o'n amb'il te, tu'n tok t-xb'alin tz'umin ex
tb'anilx wen, a saqxix ex nqoptz'aj wen. (Atzin
xb'alin tz'umin ex tb'anilx wen, jun techil ti'jjo
kyb'inchb'in tz'aqle kyejo kykyaqil nimil, aye ma
tz'el kypa'n kyib', tu'n kyajb'in te Dios.)

* 19:2 Deu. 32:43 * 19:3 Is. 34:10 * 19:4 Kyaje toj ka'wnaq, 24 n-ele.
* 19:5 Sal. 115:13 * 19:6 Ez. 1:24

⁹ Ex ajo angel tzaj tq'ma'n we'y: Tz'ib'inkujij lu'n: Ky'iwlinqexixjo aye ma txi txokle tojjo nintz q'ij te meheb'lin tejo tal Tal rit.*

Ex tzaj tq'ma'n we'y: Ayetzin yol lu'n twutzxix te Diosqe.

¹⁰ B'e'x in kub' meje'y t-xe tqan angel, tu'n nk'ulin te. Me tzaj tq'ma'n we'y: Mi kub' tb'inchinjiy ikyjo, qala' k'uli'n twutz Dios. Qu'n aq'nilqin we' tze'nkuxjo te, junx kyuk'a termana, aye lipcheqek ti'jjo Tb'anil Tqanil Jesús. Qu'n atzin Tb'anil Tqanil ti'j Jesús, atzin t-xilin kyyoljo tkyaqil nchi yolin ti'j tojjo u'j lo.

A chejil tib'ajjo chej sjanin ti'j

¹¹ Ex nli'y kya'j jqo'ntaq,* ex etz anq'in jun chej sjanin ti'j. Ex atzin nchejin tib'aj toktaq tb'i Tz'aqle ex Twutzxix, qu'n tuk'a tumilxix nkawine ex nnyone q'oj. ¹² Ex ayetzin tb'aq' twutz nchi tilk'aj tze'nku taq' q'aq',* ex tokxtaq toj twi' nimku yek'b'il te nmaq kawil. Ex attaq jun tb'i tz'ib'ink ti'j, a mi ojtzi'n kyu'nxjal, qala' o'kxtaqte n-el tniky' te. ¹³ Ex toktaq jun t-xb'alin uk'tzin t-xe tqan tuk'a kychky'eljo tajq'oj. Ex atzin tb'i chejil lo, atzin Tyol Dios. ¹⁴ Ex lipcheqek ti'j txqan xo'l q'aq' te toj kya'j, toktaq kyxb'alin tz'umin ex tb'anilx, sjanin ka'yin, ex nti' ch'in tz'il ti'j. Ex ite'kxtaq kyib'aj chej sjanin kyij'. ¹⁵ Ex n-etztaq toj ttzi tnejil chejil jun kxb'il tze'nku machet tb'anilx tste, tu'ntzin kyky'ixsb'aj tkyaqil nmaq tnam twutz tx'otx' tu'n. Ex kkawil kujxix kyib'aj tuk'a jun var, a kxb'il.* Ex k'wel tyek'inxix tyab' twi' Dios, a nimxix tipin, noq tu'n tkawin Crist kyij' aj il, tze'nku jun xjal nkub' tyitz'o'n ta'l twutz uv tu'n tqan.* ¹⁶ Ex tz'ib'inktaq

* 19:9 Mt. 22:2-3 * 19:11 Ez. 1:1 * 19:12 Dan. 10:6 * 19:15 Sal. 2:9
* 19:15 Is. 63:3; Jl. 3:13; Tchi. 14:20

ti'j t-xb'alin ex ti'j tkux a b'ib'aj lo: A Kawil tib'aj tkyaqil kawil, ex a tAjaw Tkyaqil tib'aj tkyaqil tajaw.

¹⁷ Ex jun paqx nli'y jun angel wa'ltaq twutz q'ij. Ex jaw xch'in kujxix wen kye tkyaqiljo pich', aye k'utzqe, a nchi lipin twutz kya'j. Chi' kyjalu'n: Ku kytzaja, ex kychmom kyib'a, tu'n kyula toj nmaq wa'n te tkawb'il Dios, ¹⁸ tu'ntzintla kywa'n kychib'jil nmaq kawil, ex jni' nejinel kye xo'l q'aq', ex kye ichin nimxix kyipin, ex kychib'jil chej kyuk'axjo ite'kx chejil kyib'aj, ex kychib'jil tkyaqilxjal, exla qa aq'nil mo tajaw aq'untl, mo qa nmaq xjal mo minaj.*

¹⁹ Ex nliji'y tkab' ma tij txuk exqetzi'n nmaq kawil twutz tx'otx' kyuk'ax tkyaqiljo xo'l q'aq' otaq b'aj kychmo'n kyib', tu'n kyq'ojin ti'jjo Crist, a nchejintaq tib'aj tchej ex kyi'j kykyaqil tuk'a. ²⁰ Me ante' ma tij txuk b'e'x xi tzyu'n junx tuk'a a txuk, a yolil niky'j yol, a otaq b'ant nimku techil toj tb'i tkab' txuk, noq tu'n kykub' tsb'u'n txqan xjal, aye' otaq txi kyq'o'n kyib' tu'n tok kyechil, a techiljo ma tij txuk, ex tu'n kyk'ulin twutzjo twutzb'iyil. Atzin ma tij txuk tuk'axjo txuk niky'il yol, b'e'x xi xo'n itz'qe toj ttxuyil q'aq', a nk'ant tuk'a tk'ok'jil tz'e'naq.* ²¹ Ex kykyaqiljo txqantl b'e'x i kub' b'yo'n tuk'a kxb'il tb'anilx tste, a etz toj ttzi Crist, a nchejintaq tib'ajjo chej. Ex tkyaqil pich', aye' k'utzqe, i noj tu'n kychib'jil kyimnin.

20

Aj tkawin Crist mil ab'q'e

¹ Ex nliji jun angel tzaj toj kya'j, a q'i'ntaq tal ja tu'n, a taljo jul te tkawb'il Dios kyib'aj tkyaqil aj il, a nimxix t-xe. Ex q'i'n jun ma tij kaden tu'n, toj tq'ob'. ² Ante angel ok ttzyu'n ajo ma tijxix txuk, a iky ka'yin tze'n xmatx, aj ma

* 19:18 Ez. 39:17-20 * 19:20 Tchi. 13:1-18

tij kan attaq ojtxe, a tajaw il, a satanás tb'i;* ex ok tk'lo'n toj mil ab'q'e. ³ Ex xi t-xo'n tojjo jul te kawb'il, a ja' kuxe tjpu'ne, ex kub' tq'on jun kujsb'il te' jupb'ilte, tu'ntzin mi sb'u'netl tib'aj tkyaqil xjal twutz tx'otx', tzmaxi' aj tjapin mil ab'q'e. Tb'ajlinxi' mil ab'q'e, kjawitz tzaqpet jun jte'b'in q'ij.

⁴ Ex nliy txqan q'uqb'il, ex kyib'ajjo q'uqb'il q'uqleqetaqjo a otaq txi kyk'mo'n kyoklin tu'n kykawin kyib'ajxjal.* Ex nliy kyanminjo aye a otaq tz'el k'uǎb'in kywi' noq tu'n tpajjo nchi yolin ti'j Jesús, ex tu'n tpajjo Tb'anil Tqanil ti'j Dios, a aye' mi xi k'ulin twutzjo ma tijxix txuk ex twutzjo twutzb'iyil, ex mi xi kyq'o'n kyib' tu'n kyok kyechil ti'j kyplaj mo ti'j kyq'ob'.* Ex nliy, te' kyjaw anq'intl, ex i kawin junx tuk'a Crist tojjo mil ab'q'e. ⁵ (Me ayetzin kye txqantl kyimnin, mix i jawe anq'intl tzmaxi' aj tjapin mil ab'q'e.) Atzin tnejil anq'b'iljo. ⁶ Ky'iwlinox, ex xjanqe aye, a at kyoklin ti'j tnejil anq'b'il, qu'n atzin a tkab' kyimin nti' tipin kyib'aj; qala' kchi okil te pale te Dios ex te Crist, ex kchi kawil tuk'a toj mil ab'q'e.

A tkawb'il Dios tib'aj tajaw il

⁷ Ajtzin tjapin b'ajjo mil ab'q'e, atzin satanás k-elil tzaqpet ja' k'lo'me, ⁸ ex kjawitz, tu'n tsb'u'n tib'aj tkyaqilxjal toj tkyaqil nmaq tnam twutz tx'otx', a Gog ex Magog.* Ex ktzajil tchmo'n, tu'n kyxi' toj jyoj q'oj. Ma nintz kyb'aj, tze'nku tz'awin ttzi ttxuyil a'. ⁹ Aye xjal kchi tzajil toj tkyaqil twutz tx'otx', tu'n kychmo'n kyib' kyi'jile Ttanim Dios ex ti'jile tnam, a k'u'jlin tu'n. Me ate Dios ktzajil q'onte q'aq' toj kya'j, tu'n kytz'e'y te jun majx. ¹⁰ Ex a tajaw il, a otaq kub' sb'u'nkye, b'e'x xi xo'n tojjo ttxuyil q'aq', a at tk'ok'jil tz'e'naq, a ja' otaq chexe xo'ne' a

* 20:2 Gen. 3:1 * 20:4 Dan. 7:9, 22; Mt. 19:28; Lc. 22:30 * 20:4 Tchi.

6:9 * 20:8 Ez. 38:1-16

tkab' ma tij txuk ex ajo txuk, a b'inchil niky'j yol. Axi kchi ky'ixsb'ajile te jun majx, q'ijtl ex qniky'in toj tkyaqil tab'q'eyil.

A pa'b'in twutzjo q'uqb'il, a sjanin ti'j

¹¹ Tb'ajlinxi' ikyjo, nliy jun ma tij q'uqb'il, a sjanin ka'yin, ex nliy Crist q'uqleta'q toj. Ex ajo tx'otx' ex kya'j b'e'x kchi k'wel naj twutz Crist, ex mi chi knet te jun majx.

¹² Ex nliy tkyaqil kyimnin; jni' nmaq xjal ex aye yajqe, wa'lqeta'q twutz q'uqb'il. Ex b'e'x i jaw jqetjo u'j, ex ikyxjo juntl u'j, a U'j te Chwinqil. Ayetzin kyimnin i kub' kawin tze'nkuxjo otaq b'ant kyu'n, tze'nkuxjo tz'ib'inta'q kyojjo u'j.*

¹³ Ex ajo ttxuyil a' i tzaj tq'o'njo kyimnin, a ite'taq toj. Ex ikyxjo kynajb'il kyimnin b'e'x i tzaj tq'o'n aye kyimnin ite'kxtaq toj. Ex kykyaqilx i kawajtz teyile junjun tze'nkuxjo kyb'inchb'in. ¹⁴ Ex kykyaqiljo toj kynajb'il kyimnin, b'e'x i xi xo'n tojjo ttxuyil q'aq'. Me ante' ttxuyil q'aq', a tkab' kyimnin, a te jun majx.* ¹⁵ Ex antza i xi xo'ne' aye' mix kneta kyb'i tojjo U'j te Chwinqil.

21

Atzin ak'aj kya'j exsin ak'aj tx'otx'

¹ Tb'ajlinxi' ikyjo, nliy jun kya'j ak'aj ex jun tx'otx' ak'aj, qu'n ajo tnejil kya'j exsin tnejil tx'otx' otaq chi kub' naj.*

Ex nti'taq'ljo ttxuyil a'. ² Ex nliji'y tnam xjan, a ak'aj Jerusalén, a tzaj te Dios toj kya'j.*

Ajo tnam b'antnin tten tze'nku jun txin otaq b'aj ok t-xb'alin, tu'n t-xi' tuk'a tchmil.* ³ Ex nb'iy jun tq'ajq'ojil kujxix tzaj toj q'uqb'il toj kya'j, ex tq'ma: A tnajb'il Dios ma tzul kyxolxjal ja'lin. Knajal kyuk'a, ex ayetzin xjal kchi okil te Ttanim, ex axte

* 20:12 Dan. 7:9-10 * 20:14 Mt. 25:41 * 21:1 Is. 65:17; 66:22; 2Pe. 3:13

* 21:2 Tchi. 3:12 * 21:2 Is. 52:1; 61:10

k-okil te kyDiosxjal.* ⁴ Ex k-elil tsu'n ta'l kywutz, a ja' nti'l kyimin ex oq'il ex lab'il ex kyixk'oj, qu'n tkyaqilxjo attaq nej ma tziky'.

⁵ Tu'npetzi'n, a q'uqletaq toj tq'uqb'il tzaj tq'ma'n: jKa'yinx! Tkyaqilx ma tz'ok te ak'aj wu'n.

Ex icyxjo tq'ma: Tz'ib'inkujij lo, qu'n ayetzin yol lu'n, twutzqexix kye', ex b'a'n tu'n tok qe kyk'u'ja kyi'j.

⁶ Tb'ajlinxi' icyjo, tzaj tq'ma'ntl we'y: Tkyaqil ma japin b'aj wu'n. Ayin we' xin kub' b'inchinte ojtxe, ex kb'ajil tkyaqil wu'n. Ayin we' atxix t-xe tnejil, ex tib'aj tkyaqil. Ankye te' atx taj toj tanmin, kxel nq'o'n nyola te noq kukxjo, tze'nku xlok' a' te chwinqil.* ⁷ Ankye ma kub' ti'j il tu'n, at toklin ti'j tkyaqiljo at we'y, ex kchin okila te tDios, ex k-okil te nk'wala.* ⁸ Me ankye te at t-xob'il tu'n t-xi lipe wi'ja, junx kxele kyuk'a jni' nya nimil, ex aj ilqe, exqetzi'n b'yol xjal, exqe aj pajil, exqetzi'n yux, ex ayetzi'n nchi k'ulin twutzjo twutzb'iyil, ex kykyaqiljo niky'il yol; antza chi xe'le toj ttxuyil q'aq', a nk'ant tuk'a tk'ok'jil tz'e'naq. Atzin q'aq' tkab' kyimin te jun majx.

⁹ Ex nliij jun angel, a attaq kyxoljo wuq angel, aye' q'i'ntaq wuq laq kyu'n, nojninqe kyuk'a wuq ky'ixsb'ajil te b'isb'ajil tyab' twi' Dios. Ex tzaj tq'ma'n we'y: Ku tzaja. Ex kxel nyek'inji'y txin tey, a b'antnin tten tu'n tok meje, a t-xu'jiljo tal Tal rit.

¹⁰ Ex tzaj tipin Xewb'aj Xjan wib'aja, ex in xi ti'n angel twi' jun ma tij wutz, ex tzaj tyek'in we'y tnam xjan, a Jerusalén, a tzaj te Dios toj kya'j.* ¹¹ Ajo tnam nqoptz'aj tuk'a tqoptz'ajiyil Dios, ex atzin ka'yin icyxixjo tze'nku jun tal ab'j jaspe, wi'yilxix wen, at tqoptz'ajiyil tze'nku ka'yb'il wutzb'aj. ¹² Ajo tnam attaq jun ti'jile b'inchink

* 21:3 Ez. 37:27

* 21:4 Is. 25:8; 65:19

* 21:6 Is. 55:1

* 21:7 2Sa.

7:14; 1Cr. 17:13

* 21:10 Ez. 40:1-2

ma tij twe', ex attaq kab'lajaj tjpel, ex ti'jjo tjpel, attaq kab'lajaj angel, ex tz'ib'inktaqjo kyb'i, a kyb'i kab'lajaj tyajil Israel. ¹³ Ex tojjo plaj elnix attaq oxo tjpel, ex jawnix, ex oxo tjpel, ex kumnix, ex oxo, ex oknix, ex oxo.* ¹⁴ Ex atzin ti'jile b'inchink, attaq kab'lajaj tq'uqil. Ex kyib'ajjo tq'uqil kab'lajaj b'ib'aj, aye kyb'i kab'lajaj tsanjiljo Jesús, a tal Tal rit.

¹⁵ Atzin a nyolintaq wuk'iy, q'i'ntaq jun ajlaj tu'n te malb'il, b'inchin tu'n q'anpwaq, tu'n tkub' echitjo tnam, exqetzi'n tjpel, exsin ti'jile b'inchink.* ¹⁶ Atzin tnam kyijnin b'inchin, junx malb'ilte kyaje plaj. Ajo angel kub' tmilo'njo tnam tuk'ajo ajlaj, ex teyile junjun plaj, attaq 550 ajlab' tnuqe. Ex ikyxjo twe', ex twutz, ex toj t'xkyin, junxtaq malb'inkye. ¹⁷ Ex kub' tmilo'n a ti'jile b'inchink, ex attaq oxo ech tpimil, a tze'nku kymalb'ilxjal; ataqtzin n-okin tu'n angel. ¹⁸ Atzin ti'jile b'inchin tu'n ab'j jaspe, ex atzin tnam b'inchin tu'n q'anpwaq, ikyxix ka'yin tze'nku ka'yb'il wutzb'aj. Nti' ch'in tz'il ti'j. ¹⁹ Ex ayetzin tq'uqil tnam attaq nim ab'j tok ti'j, a wi'yilix wen. Atzin tnejil tq'uqil attaq jaspe tok ti'j, atzin tkab', tu'n zafiro, ex toxin tu'n ágata, ex tkyajin esmeralda, ²⁰ ex tjwe'yin ónice, ex tqaqin tu'n cornelina, ex twuqin crisólito, exsin twajxaqiyin berilo, ex tb'eljiyin topacio, ex tlajajin crisopraso, ex tjunlajajin jacinto, ex tkab'lajajin amatista. ²¹ Ex ayetzi'n kab'lajaj tjpel, ayetzi'n kab'lajaj perlas, tze'nku a tzajnin toj ttxuyil a'. Ex teyile junjun toktaq junjun perla ti'j. Atzin tb'eyiljo tnam toj niky'jin, b'inchin junx te q'anpwaq, a nqoptz'aj tze'nku ka'yb'il wutzb'aj.*

²² Ex mix nlay toj tnam jun ja te na'b'l Dios, qu'n ate qAjaw, a Dios nimxix tipin, exsi'n tal Tal rit, ayet-

* 21:13 Ez. 48:30-34 * 21:15 Ez. 40:5 * 21:21 Is. 54:11-12

zin otaq chi okjo te ja te k'ulb'il. ²³ Ex ante' tnam nti' tajb'in q'ij te ex xjaw, tu'n kyqopin tib'aj, qu'n ate tqoptz'ajiyil Dios nqoptz'inte. Ex ajo tal Tal rit ma tz'ok te tspiky'emil.* ²⁴ Tkyaqilxjal twutz ak'aj tx'otx' kchi tzalajil tojjo tspiky'emil tnam, ex tkyaqil nmaq kawil kxel kyq'o'n jni' kyq'inimil toj. ²⁵ Ex aye tjpel, mi chi jpet, qu'n nti' qniky'in toj. ²⁶ Ex ayetzi'n jni' nmaq kawil te tkyaqil twutz tx'otx' kxel kyq'o'n kyq'inimil ex kyqoptz'ajiyil antza.* ²⁷ Ex mix jtojx tu'n tokx jun nya b'a'n toj, ex mix a'lx jun, tu'n tkub' tb'inchin jun ti' te tx'ixwejl, mo qa te sb'ub'l,* qala' o'kqex chi okixjo aye, a otaq tz'ib'it kyb'i toj U'j te Chwinqil te tal Tal rit.

22

Nim a' te chwinqil

¹ Tb'ajlinxi' ikyjo, tzaj tyek'in angel jun nim a' xqiyin wen, a a' te chwinqil, a tzajnin ti'j tq'uqb'il Dios ex ti'jjo te' tal Tal rit.* ² Ex toj niky'jin b'e, a at toj niky'jin tnam, n-ajqelin a' toj, ex toj junjun plaj ttzi a' nch'iy jun Tze te Chwinqil,* a ntq'o'n twutz junjun xjaw, mo kab'lajaj maj toj ab'q'e. Ex ayetzin t-xaqjo tze, nchi ajb'in te q'anb'il kye xjal toj tkyaqil twutz tx'otx'. ³ Atzin ja'lin nti'x te aku kub' tjaq' tqanb'il Dios.* A tq'uqb'il Dios exsin te tal Tal rit k'wel ten tojjo tnam lo. Ex ayetzin taq'nil kchi k'ulil te.* ⁴ Ex k-okil kyka'yin twutz, ex k-okil tq'o'n tb'i ti'j kyplaj. ⁵ Nti' qniky' in ktenb'il antza; ayetzi'n ite' antza nti' tajb'in tqan tzaj kye. Ex nti' spiky'in te tqan q'ij, qu'n ate qAjaw

* 21:23 Is. 60:19 * 21:26 Is. 60:11 * 21:27 Is. 52:1 * 22:1 Ez. 47:1;
 Zac. 14:8 * 22:2 Gen. 2:9 * 22:3 Gen. 3:17 * 22:3 Zac. 14:11

Dios ktzajil q'o'nte tspiky'emil kye.* Ex aye taq'nil kchi kawil te jun majx.*

⁶ Ajo angel tzaj tq'ma'n we'y: Ayejo yol lo twutzqexix, ex b'a'n tu'n tqe kyk'u'ja kyij. Qu'n axte Dios, a qAjaw, a xi q'o'nte tumil kye yolil Tyol ojtxe, xi tsma'n t-angel, noq tu'n tyek'inte kye taq'nil ti' tu'n tb'aj.

Ajo tulil Jesús nqaku ta'

⁷ ¡Ka'yinxal! Ch'ix tu'n wula juntl majl, chi Jesús. Ky'iwlinqexixjo a nkub' kynimin Tyol Dios, a kyij tz'ib'in tojjo u'j lo, a il ti'j tu'n tjapin b'aj.

⁸ Ayin we' Juan; ma nb'iy ex ma nliy tkyaqiljo lo. Ex tej tb'aj nb'i'n ex b'aj nka'yi'n, ex in kub' meje'y t-xe tqan angel, a otaq tzaj yek'inte, tu'n nk'uli'n twutz. ⁹ Me ante angel tzaj tq'ma'n we'y: Mi kub' tb'inchinjiy ikyjo. Qu'n aq'nilqin we' te Dios tze'nku te, ex tze'nqeku termána, a yolil Tyol Dios, ex kykyaqiljo nkub' kynimin a tz'ib'in tojjo u'j lo. Qala', k'uli'n twutz Dios.

¹⁰ Ex ikyxjo, tzaj tq'ma'n we'y, tu'n mi kub' njpunjiy t-xilin Tyol Dios tz'ib'inku tojxjo u'j lo, qu'n tu'n ch'ix tjapin b'aj tq'ijil tkyaqiljo twutz tx'otx'. ¹¹ Tu'npetzi'n, ankye taj tu'n tkub' tb'inchin nya wen, exsin kub' tb'inchinku'j. Ex ankye taj tu'n tkub' tb'inchin il, in tkub' tb'inchin. Me noqit aku tzaj tna'n, qa il ti'j tu'n tok toj pa'b'in twutz Dios. Tu'npetzi'n, ankye te', ma tz'el tpa'n tib', tu'n tkub' tb'inchin wen, kukx tok tililjo tu'n, tu'n tb'ant. Ex ante' tz'aqle toj tchwinqil twutz Dios, b'a'n tu'n tok tz'aqle toj tkyaqil.*

¹² Qu'n loqi'n chin ul liwey, chi Jesús. Ex ktzajil wi'n chojb'il, a tu'n t-xi nq'o'n teyile junjun, a tze'nkuxjo ntqanin kyb'inchb'in, qa wen ex qa nya wen.* ¹³ Ayin we'

* 22:5 Is. 60:19
28:4; Jer. 17:10

* 22:5 Dan. 7:18

* 22:11 Dan. 12:10

* 22:12 Sal.

xin kub' b'inchinte ojtxe, ex kb'ajil tkyaqil wu'n. Ayi'n intin, ex mib'in b'aj. Ayin we' atxix te tnejil, ex tib'aj tkyaqilch.*

¹⁴ Ky'iwlinqexixjo aye ma txjet toj kyanmin, tze'nku jun xb'alın sjanin wen. At kyoklin ti'jjo Tze te Chwinqil,* ex tu'n kyokx tojjo Tnam te Dios. ¹⁵ Me ayetzin kye aj ilqe: Aye yuxqe, exqetzi'n jni' ky'a'jil, exqetzi'n b'yol xjal, ex tkyaqil nchi k'ulin twutzjo twutzb'iyil, ex jni'qe sb'ulqe nti' kyoklin ti'j tkyaqiljo b'a'n tuk'a Ttanim Dios.

¹⁶ Ex ayin we' Jesús. Ma txi nchq'onji'y n-angela, tu'n t-xi tchiky'b'in tkyaqiljo lo te tkyaqil Ntanima. Ayin we' tlok'il, a ja' saje David. Ex tzalu'n twutz tx'otx', antza xin tzaji'y ti'j.* Ex ayin we' che'w nqoptz'aj wen, a nyek'inte qa ch'ixtaq ttzaj t-xe kya'j. Ikytzi'n, ch'ix tul nq'ijila tu'n wula.

¹⁷ Tu'npetzi'n, a Xewb'aj Xjan ex ajo Ttanim Dios, a t-xu'jiljo tal Tal rit, ntq'ma'n kye nya nimil: Ku kytzaja nimilch. Ex ajo kxel b'inte yol lo, b'a'n tu'n t-xi tq'ma'n kye nya nimil, tu'n kyul nimil. Qu'n ankye te' at k'waj ti'j toj tanmin, i tzaj nimil. Ex qa taj, b'a'n tu'n ttzaj ex tu'n tk'wan ti'jjo a' te chwinqil, a nya loq'enaj.*

¹⁸ Twutzxix kxel nq'ma'n kye kykyaqiljo nb'in ti'jjo Tyol Dios, a tz'ib'in tojjo u'j lo, qa at jun s-ok tz'aqtzin te' jun yol tib'ajjo lo, kxel nq'ma'n qa kxel ttz'aqtzin Dios tkyaqil ky'ixsb'ajil tib'aj, a kub' tz'ib'in tojjo u'j lo. ¹⁹ Ex qa at jun s-el q'inte jun ti' tojjo Tyol Dios tojjo u'j lo, k-elil ti'n Diosjo toklin ti'jjo Tze te Chwinqil,* ex ti'jjo xjan Tnam, a o kub' tz'ib'it tojjo u'j lo.*

* 22:13 Is. 44:6; 48:12; Tchi. 1:8, 17; 2:8 * 22:14 Gen. 2:9; 3:22 * 22:16 Is. 11:10; Tchi. 5:5 * 22:17 Is. 49:10; Jn. 4:13-14; Tchi. 21:6 * 22:19 Toj junjun Tu'jil Tyol Dios ntq'ma'n nya ti'j Tze te Chwinqil, qala' ti'j U'j te Chwinqil. * 22:19 Deu. 4:2; 12:32; 2Pe. 1:19-21

²⁰ Ayin we' Jesús, a nxi nq'ma'n tkyaqiljo lo. Chin ula liweych.

Ikyxitjo qAjaw. Liwey tzaja tzalu'n twutz tx'otx'.

²¹ Noqit a qAjaw Jesús tzaj q'onte t-xtalb'il kyib'aja, a ayi'y Ttanim Dios. Ikyxitjo.

Ak'aj tu'jil tyol qman

New Testament in Mam Comitancillo; mam (GT:mam:Mam)

copyright © 2009 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Mam

Dialect: Comitancillo

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Mam [mam] (Comitancillo), Guatemala

Copyright Information

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Mam

© 2009, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Mar 2019 from source files dated 12 Mar 2019

f11695f1-c502-5440-819a-a3446d63525a